

Хома Т. В.

ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ:

**теоретико-практичний супровід
до самостійної роботи студентів**

Навчальний посібник

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Кафедра фізичного виховання

Хома Т. В.

ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ:
теоретико-практичний супровід
до самостійної роботи студентів

Навчальний посібник

Ужгород, 2020

УДК 796.011.3(075.8):378.041

ББК Ч 51я73

Х 76

Хома Т. В. Педагогіка фізичного виховання і спорту: теоретико-практичний супровід до самостійної роботи студентів: навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 104 с.

Для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр»

У навчальному посібнику «Педагогіка фізичного виховання і спорту: теоретико-практичний супровід до самостійної роботи студентів» розроблено та подано методологію організації самостійної роботи здобувачів освіти з курсу, виокремлено її види та форми. Описано теоретичні та практичні засади самостійної роботи, порядок оформлення й презентації результатів.

Рецензенти: Товт В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

Молнар Т. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету

*Рекомендовано до друку
Редакційно-видавничою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
протокол № 4 від 16 вересня 2020 р.*

*Рекомендовано до друку
Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
протокол № 6, від 17 вересня 2020 р.*

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Розділ I. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ»	6
1.1. Мета та завдання дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту»	6
1.2. Програма навчальної дисципліни	7
1.3. Витяг із робочої програми навчальної дисципліни	11
1.4. Зміст самостійної роботи з дисципліни	13
Розділ II. ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	14
2.1. Види та форми самостійної роботи з дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту»	14
2.2. Методичні рекомендації до підготовки й виконання самостійної роботи студентів	20
2.3 Критерії оцінювання самостійної роботи студентів	65
2.4. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ	75
2.5. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ	77
ЛІТЕРАТУРА	99

ПЕРЕДМОВА

Сучасна система освіти спрямована на підготовку фахівців, які володіють необхідними компетентностями, практико орієнтовані, здатні швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності, фахово зростати. У зв'язку з цим, організація освітнього процесу вищої школи вимагає переорієнтації методики викладання, поглиблення практичного спрямування, удосконалення самостійного накопичення знань здобувачами освіти.

Самостійна робота є особливим видом діяльності, що стимулює пізнавальну активність студентів, розвиває пошуковий інтерес, сприяє самоосвіті та підвищенню кваліфікації. Чітко спланована, вона вчить бути ініціативним, самостійно вирішувати проблемні завдання, добирати конструктивні рішення. Охоплює різноманітні форми та види діяльності, проводиться як під час аудиторної, так і позааудиторної роботи студентів.

Мета самостійної роботи – активізувати студентів до пошуку матеріалу, навчити виокремлювати основне, відкидати другорядне, використовувати сучасні наукові доробки, новинки в мас-медіа, Інтернет-джерелах, збагачувати свій фаховий рівень, сприяти всебічному розвитку особистості. Якість виконання самостійної роботи залежить від чіткого її планування з боку викладача, забезпечення умов перебігу, систематичного контролю та належного оцінювання результатів.

У процесі підготовки питань для самостійної роботи студентів ураховано специфіку навчальної дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту», її дидактичну спрямованість.

Завданнями навчального посібника є:

- забезпечити системну роботу над педагогічною літературою;
- покращити засвоєння ключових понять та термінів, пов'язаних з питаннями організації освітнього процесу;
- сприяти творчому сприйманню лекційного матеріалу;
- виробити навички послідовності у сприйманні навчальних тем, їх самостійної обробки, створення зв'язку з раніше вивченим;
- формувати уміння щоденної самостійної роботи з метою саморозвитку та самовдосконалення;
- рекомендувати різноманітні за змістом і формою завдання, спрямовані на активізацію мисленнєвої діяльності студентів, їх зацікавленості у пошуку матеріалу, розв'язанні конкретних завдань;

- виокремити рекомендовану літературу для опрацювання завдань самостійної роботи.

Навчальний посібник включає два розділи: теоретико-практичні аспекти курсу та педагогічний супровід самостійної роботи студентів, рекомендовану літературу.

Педагогічний супровід охоплює такі складові: план, список рекомендованої літератури, інформаційно-теоретичні вказівки, питання для самоперевірки, форму контролю. Завдання для СРС передбачає три рівні складності: репродуктивний, конструктивно-творчий, дослідницько-пошуковий.

За змістом супровід самостійної роботи студентів відповідає плану самостійної роботи робочої програми навчальної дисципліни.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ»

1.1. Мета та завдання дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту»

Навчальна дисципліна «Педагогіка фізичного виховання і спорту» визначає зміст підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту – учителів фізичної культури, тренерів, інструкторів, керівників спортивних секцій. Програма побудована на засадах особистісно-зорієнтованої парадигми освіти, враховуючи специфіку навчання у вищій школі та Концепції Нової української школи. Дисципліна розглядається як складова змісту професійної підготовки майбутніх фахівців і побудована на відповідних наукових, педагогічних та методичних засадах із практично-професійним спрямуванням.

Мета курсу: формування інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей у майбутніх учителів фізичної культури та спорту у процесі вивчення дисципліни.

Завдання:

- ознайомити студентів зі змістом курсу, нормативно-правовими актами, законодавчою базою;
- розкрити особливості системи освіти в Україні та з'ясувати специфіку діяльності вчителя фізичної культури;
- розкрити основи дидактики фізичного виховання та шляхи активізації учнів на уроках фізичної культури;
- оволодіти вміннями обґрунтовувати обрані методи та засоби навчання на уроках фізичної культури;
- сформувати практичні уміння і навички щодо педагогічного спілкування та побудови міжособистісних взаємин у фізичному вихованні та спорті;
- розвивати комунікативні уміння у процесі роботи зі здобувачами освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- основні терміни і поняття дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту»;
- особливості дидактики фізичного виховання;
- зміст навчальної програми, структуру навчальних занять фізичної культури;

- специфіку уроків фізичної культури, психолого-педагогічні вимоги до їх проведення;

- педагогічні аспекти спорту.

Уміти:

- реалізовувати дидактичні та специфічні принципи навчання на уроках фізичної культури;

- виробляти в учнів навички ведення здорового способу життя через заняття фізичною культурою та спортом;

- застосовувати традиційні й інноваційні методи, прийоми навчання;

- реалізовувати виховні можливості уроку фізичної культури.

У процесі вивчення курсу здобувачі освіти повинні оволодіти складовими професійної компетентності, до якої входять: інтегральна, загальні та спеціальні. Серед них: здатність працювати з навчальною та педагогічною літературою; бути обізнаним із досягненнями дидактики фізичного виховання, здійснювати науковий, методичний аналіз проблеми в залежності від предмету дослідження, оволодіти спеціальними компетентностями, здійснювати майбутню професійну діяльність із фізичного виховання та в умовах ДЮСШ; здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості; здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях; здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення; здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності та інші.

1.2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогічні складові фізичної культури

Тема 1. Предмет та завдання педагогіки фізичної культури.

Педагогіка як наука. Категорії педагогіки: «освіта», «навчання», «виховання», «освітній процес». Поняття «фізичне виховання» та «фізична культура». Педагогіка фізичної культури як складова загальної педагогіки.

Тема 2. Сучасна освіта в Україні

Основні тенденції розвитку освіти в Україні. Цілі та зміст освіти. Реформування освіти Концепція «Нова українська школа», в основі якої формування у здобувачів освіти компетентностей. Ступеневість освіти. Компетентнісний підхід, поняття «компетентність», «компетенція» у науковій літературі. Законодавча база розвитку фізичної культури.

Рівні і ступені вищої освіти. Законодавство України про розвиток фізичної культури і спорту.

Фізична культура – основа здорового способу життя школярів.

Тема 3. Специфіка діяльності вчителя фізичної культури.

Діяльність учителя фізичної культури в загальноосвітніх закладах. Компетентності вчителя фізичної культури. Аналіз Стандарту вищої освіти спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». Особистісні якості вчителя.

Компетентності, їх види. Аналіз особистісних якостей вчителя.

Стисла характеристика компетентностей учителя. Огляд фахової літератури до теми.

Тема 4. Дидактика фізичного виховання

Дидактика. Поняття «принципи», сучасна їх класифікація. Основні принципи навчання, що реалізуються у фізичному вихованні. Характеристика змісту дидактичних, специфічних принципів фізичного виховання. Аналіз програм з фізичної культури (початкова-основна школи). Реалізація принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізичної культури

Тема 5. Активізація учнів на уроці фізичної культури

Особливості уроку фізичної культури. Активність учнів на уроці фізичної культури, її види. Біологічні й соціальні чинники активності учнів. Підвищення активності учнів на уроці фізичної культури через виховання інтересу до його організації. Задоволеність учнів уроками фізичної культури і чинники, що її визначають. Інноваційні технології навчання у сучасному освітньому процесі. Шляхи формування активності учнів на уроках фізичної культури.

Тема 6. Керування фізичним розвитком та забезпечення фізичної підготовленості

Зміст понять «фізичний розвиток», «фізичні якості», «фізичне здоров'я». Засоби розвитку фізичних якостей. Чинники, що визначають вплив фізичних вправ. Фізична підготовленість учнів. Виховання в умовах уроків фізичної культури. Передумови та показники фізичного розвитку.

Загальна та спеціальна фізична підготовка. Рухові якості: сила, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність. Стисла характеристика.

Тема 7. Форми організації занять з фізичної культури

Форми організації занять з фізичної культури. Урок - основна форма організації навчання з фізичної культури. Класифікація занять з фізичної культури. Типи уроків фізичної культури. Структура уроку фізичної культури та підготовка до його проведення. Форми організації занять фізичної культури в процесі позаурочної діяльності. Сучасні вимоги до уроку фізичної культури. Застосування рухливих ігор на уроках фізичної культури у дітей різних вікових груп. Спортивні масові заходи із

школярами: форми і види. Аналіз фахових видань з проблеми структури та видів діяльності на уроках фізичної культури.

Тема 8. Контроль, облік та оцінка навчальної діяльності учнів з фізичної культури

Поняття контролю, обліку та оцінки навчальної діяльності учнів. Зміст, види, форми і методи педагогічного контролю у навчальному процесі. Оцінка діяльності учнів на уроках з фізичної культури. Критерії та педагогічні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів. Особливості уроків фізичної культури та системи оцінювання учнів різних вікових категорій (5-9 класи). Сучасні підходи до контролю знань учнів з фізичної культури.

Змістовий модуль 2 «Педагогічні аспекти спорту»

Тема 9. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу

Поняття «тренувальний процес». Якість тренувального процесу. Типові помилки тренера, що знижують активність у процесі тренувань. Дидактичні принципи, що відповідають запитам сучасного спорту. Послідовність навчання спортивній техніці та шляхи її оволодіння. Принцип систематичності, прогресування та підкріплення, явище ремінісценції. Дидактичні принципи, що відповідають запитам сучасного спорту. Принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності.

Тема 10. Формування колективу, його вплив на становлення особистості. Виховання учнів з відхиленням від норм поведінки.

Поняття колективу, його види. Діалектика та чинники розвитку колективу. Виховання важких підлітків в процесі занять фізичною культурою. Поняття про інклюзію. Особливості роботи зі спецгрупою.

Тема 11. Виховання на заняттях спортом

Поняття про методи виховання. Вплив спорту на всебічний розвиток людини. Вплив спорту на формування національно-патріотичних та моральних якостей. Вплив спорту на інтелектуальний розвиток. Мотивація підлітків до занять фізичною культурою і спортом. Робота з фаховою літературою.

Тема 12. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу

Планування та керування спортивним процесом. Функції педагогічного контролю. Принцип системного підходу у процесі планування. Характеристика документів планування навчального процесу.

Ефективність спортивної підготовки, чинники, що впливають на неї.

Тема 13. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань

Поняття «спортивна форма». Готовність до змагань. Поняття «мобілізаційна готовність». Процес формування впевненості у своїх

можливостях. Зміст терміну «бути у формі». Риси, що характеризують стан психічної готовності до занять. Чинники, що визначають ступінь впевненості в успіху. Етапи підготовки до реалізації вищої спортивної майстерності.

Тема 14. Особливості спортивної кар'єри.

Поняття «спортивна кар'єра». Етапи і кризи спортивної кар'єри.

Проблеми спортсменів на різних етапах спортивної кар'єри. Способи подолання кризи.

Тема 15. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ

Особливості діяльності тренера у ДЮСШ. Психолого-педагогічний такт тренера-викладача. Культура мовлення тренера. Форми впливу тренера на спортсменів.

1.3. Витяг із робочої програми навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни

	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	с.р і.р ..	і.р.		л	п	ла б	с.р і.р..	
1	2	3	4	5	6		8	9	10	11	12	
Змістовий модуль 1. Педагогічні складові фізичної культури												
Тема 1. Предмет та завдання педагогіки фізичної культури	2	2	-				2	2				
Тема 2. Сучасна освіта в Україні	8	2	2		4		8	2			6	
Тема 3. Специфіка діяльності вчителя фізичної культури.	8	2	2		4		8				8	
Тема 4. Дидактика фізичного виховання	8	2	2		4		8	2			6	
Тема 5. Активізація учнів на уроці фізичної культури	8	2	2		4		8				8	
Тема 6. Керування фізичним розвитком та забезпечення фізичної підготовленості	8	-	4		4		8				8	
Тема 7. Форми організації занять з фізичної культури	8	2	2		4		8	2	2		4	
Тема 8. Контроль, облік та оцінка навчальної діяльності учнів з фізичної культури	8	-	4		4		8				8	

Змістовий модуль 2.											
Тема 9. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу	6	2	-		4		6	2			4
Тема 10. Формування колективу, його вплив на становлення особистості.	8	-	4		4		8				8
Тема 11. Виховання на заняттях спортом	8	-	4		4		8				8
Тема 12. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу	8	2	2		4		8	2	2		4
Тема 13. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань	10	2	4		4		10	2			8
Тема 14. Особливості спортивної кар'єри.	6	-	2		4		6				6
Тема 15. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ	8	2	2		4		8				8
Тема. Модульна контрольна робота.	4		4				4				4
Інші види СРС	4				4		4				4
Усього годин	120	20	40		60		120	14	4		102

1.4. Зміст самостійної роботи з дисципліни

Тема 1. Сучасна освіта в Україні.

Фізична культура – основа здорового способу життя школярів.

Тема 2. Специфіка діяльності вчителя фізичної культури.

Стисла характеристика компетентностей учителя. Огляд фахової літератури до теми.

Тема 3. Дидактика фізичного виховання.

Реалізація принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізичної культури.

Тема 4. Активізація учнів на уроці фізичної культури.

Шляхи формування активності учнів на уроках фізичної культури.

Тема 5. Керування фізичним розвитком та забезпечення фізичної підготовленості.

Загальна та спеціальна фізична підготовка. Рухові якості: сила, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність. Стисла характеристика.

Тема 6. Форми організації занять з фізичної культури.

Застосування рухливих ігор на уроках фізичної культури у дітей різних вікових груп. Спортивні масові заходи із школярами: форми і види. Аналіз фахових видань з проблеми структури та видів діяльності на уроках фізичної культури.

Тема 7. Контроль, облік та оцінка навчальної діяльності учнів з фізичної культури.

Сучасні підходи до контролю знань учнів з фізичної культури.

Тема 8. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу.

Дидактичні принципи, що відповідають запитам сучасного спорту. Принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності.

Тема 9. Формування колективу, його вплив на становлення особистості. Виховання учнів з відхиленням від норм поведінки.

Поняття про інклюзію. Особливості роботи зі спецгрупою.

Тема 10. Виховання на заняттях спортом.

Мотивація підлітків до занять фізичною культурою і спортом. Робота з фаховою літературою.

Тема 11. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу.

Ефективність спортивної підготовки, чинники, що впливають на неї.

Тема 12. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань.

Етапи підготовки до реалізації вищої спортивної майстерності.

Тема 13. Особливості спортивної кар'єри. Способи подолання кризи.

Тема 14. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ. Культура мовлення тренера. Форми впливу тренера на спортсменів.

РОЗДІЛ II

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

2.1. Види та форми самостійної роботи з дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту»

Самостійна навчально-пізнавальна робота студентів – різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності студентів, які здійснюються ними на навчальних заняттях або в позааудиторний час за завданнями викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. [40, с.148]. Сьогодні є низка досліджень щодо організації самостійної роботи студентів у закладах вищої освіти [7], [47], [27], [33], [32] та інші. Дослідники подають короткий зміст лекції та рекомендації до виконання самостійної роботи студентів (далі СРС).

Нами зацентовано увагу на дослідженні М. Швед щодо організації самостійної роботи під час дистанційного навчання, що сьогодні є проблемним й актуальним. Авторкою розроблено, з-поміж інших форм, технології дистанційного навчання: кейс-технологія, TV-технологія, мережева, комбінована (змішана).

Ураховуючи сучасні підходи до освітнього процесу у закладах вищої освіти, наукові розвідки вчених, нами запропоновано види та форми самостійної роботи студентів до дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту», враховуючи й дистанційне навчання.

В основу організації СРС взято Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затверджене Наказом ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» №698/01-17 від 08.05.2015 р. [30], в якому зазначено (окремі витримки), що:

- загальний обсяг годин з навчальної дисципліни повинен включати час на проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, самостійної та індивідуальної роботи;
- навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної форми навчання, регламентується навчальним планом і повинен складати від 1/3 до 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної дисципліни;
- індивідуальні завдання з дисципліни (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, контрольні роботи, що виконуються під час самостійної роботи, курсові, дипломні (кваліфікаційні) роботи тощо) сприяють більш поглибленому вивченню

студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

У п. 4.2, 4.3 Положення розкривається специфіка проведення самостійної та індивідуальної роботи студентів університету, оформлення матеріалів (рефератів та інших робіт).

У процесі викладання дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту» здобувачам освіти нами пропонуються такі види самостійної роботи:

1) самостійна робота у процесі проведення лекційно-практичних занять – аудиторна;

2) самостійна робота під час підготовки до практичних занять, модульного та підсумкового контролю – позааудиторна;

3) індивідуальна науково-пошукова робота студента (під керівництвом викладача чи за бажанням студента) – комплексна.

Подаємо загальні положення організації самостійної роботи студентів. За часом її проведення розрізняємо: короткотривалу (в умовах аудиторної діяльності); середньотривалу (у процесі підготовки до занять); довготривалу (пошукова діяльність у межах певного часу) самостійну роботу студентів. Завдання для СРС передбачає три рівні складності: репродуктивний, конструктивно-творчий, дослідницько-пошуковий. Серед методів самостійної роботи [6] за основу взято: проблемно-пошукові; проектного навчання; колективної розумової діяльності; інноваційні інформаційно-комунікаційні технології. Окрім цих, нами рекомендуються авторські, що застосовувалися в процесі організації СРС – «коректор», «створення професійного ланцюжка» та інші для дистанційного навчання.

Самостійна робота у процесі проведення лекційно-практичних занять. Передбачає конспектування лекції викладача, складання плану (у тому числі й тезисного), виконання практичних завдань тощо. Конспектування лекції, як правило, передбачає репродуктивну роботу, що має свої позитиви й негативи, на що акцентуємо увагу студентів. Серед позитивів відмічаємо: запис ключових слів і їх тлумачення, ознайомлення із сучасним законодавством України, виокремлення важливих питань для розуміння змісту матеріалу. До негативів відносимо: механічне конспектування окремими уривками, відсутність логічного зв'язку між реченнями, абзацами. Виходячи із цього, головне завдання викладача – формування у студента вміння слухати лекційний матеріал і виокремлювати основну думку. На наш погляд, для цього важливо: у вступній частині лекції чітко з'ясувати місце теми з-поміж інших, забезпечити мотиваційну її складову, викликати інтерес до вивчення через

постановку проблемного питання, пов'язаного із сучасними підходами до педагогічної проблеми. На допомогу студентів можуть стати силабуси, в яких чітко визначаються теми лекційних і практичних занять, їх послідовність, взаємозв'язок.

Як засвідчує досвід роботи, ефективною формою для конспектування є робота викладача з опорними таблицями, ментальними картами із застосуванням комп'ютерних технологій. Візуалізація частини матеріалу забезпечує реалізацію принципів свідомості, науковості, послідовності в освітньому процесі, розвиває критичне мислення.

Складання плану лекції (в тому числі й тезисного) передбачає роботу із посібниками, підручниками з педагогіки, гаджетами у межах певної частини лекції (одного із її пунктів). Така робота на лекційному занятті може займати незначну частину часу. Метою її проведення є виокремлення важливих, ключових думок для розуміння лекційного матеріалу. З метою з'ясування базових слів чи термінів за педагогічними словниками практикується робота з мобільними пристроями. На наш погляд, це ефективний вид роботи, позаяк формується у студентів термінологічна компетентність та культура користування гаджетами, що на сьогодні є досить актуальним питанням. Окрім того, вважаємо за доцільне використання опорних конспектів лекцій з педагогіки фізичного виховання і спорту, що розроблені нами, які дадуть можливість студентів зрозуміти сутність змісту лекційного матеріалу. Ефективним методом, на нашу думку, є метод «коректор». Студентів пропонується у письмовій формі одне із питань лекційного матеріалу з педагогіки фізичного виховання та спорту із завданнями: вказати відомі їм факти, невідомі, доповнити при можливості дані з практичного досвіду.

Розвиткові дивергентного мислення (розвиток мислення у кількох напрямках, знаходження різних шляхів вирішення проблеми) сприяють нестандартні види лекцій: лекція «удвох», лекція з наперед прогнозованими помилками, проблемна та інші. Вони можуть бути побудовані на основі інтеграції знань, що забезпечить комплексне розуміння навчального матеріалу. Це важливо, так як Концепція Нової української школи побудована на основі інтеграції, що повинна знайти своє продовження у закладах вищої освіти, які готують майбутніх фахівців за галуззю знань «Освіта. Педагогіка».

Практичні заняття дають можливість проведенню різних форм самостійної роботи, що передбачена в межах аудиторної роботи. Нами пропонуються такі: складання асоціативного куща, ментальних карт, розв'язок педагогічних задач, моделювання ситуацій, фрагментів уроку,

складання педагогічного есе, взаєморецензування, педагогічний аналіз окремих фрагментів відеоуроку фізичної культури, складання маршруту туристичного походу, тестування (як коригуючої функції оцінювання) тощо.

У процесі аудиторних занять впроваджуються й апробовані дослідниками форми роботи:

- взаємоконтроль. Студенти на окремі картки виписують ті елементи навчального матеріалу, у яких вони припустилися помилок; обмінюються картками, перевіряють один одного, надають рекомендації в письмовій формі щодо тієї частини навчального матеріалу, який необхідно відпрацювати;

- взаємоконтроль у команді. Поточний і покроковий контроль і взаємоконтроль за виконанням навчального завдання може здійснюватися за ролями – «скептик», «оптиміст», «песиміст» або «аналітик», «системний аналітик», «евристик»;

- експертна група. Студенти отримують завдання й виконують його письмово. Через визначений час обмінюються результатами, після чого кожен індивідуально формулює остаточну відповідь, у подальшому може бути запропонований до здійснення критичний аналіз і самоаналіз виконання роботи групи;

- навчаємося разом. Студенти об'єднуються в різнорідні групи по 5 осіб. Кожна група одержує одне завдання, що є складовим загальної проблеми, над якою працюють усі. У результаті спільної роботи окремих груп і всіх груп у цілому відбувається розв'язання проблеми. Усередині групи студенти самостійно розподіляють повноваження: відстежують правильність виконання завдань партнерами, здійснюють моніторинг часу, опрацьовують довідкові джерела, готують презентації, складають план вирішення тощо [23].

Під час дистанційного навчання на різних платформах (zoom, class-room, персональний сайт викладача, голосова пошта тощо) рекомендуємо, окрім названих, й такі форми самостійної роботи студентів: складання тез до лекцій, складання лекції за тезами, розгорнуті відповіді на питання, кейс-технологію до теми, оформлення систематичної рубрики «Тренування в умовах дистанційного навчання...», запитання-відповідь, створення теки традиційних й інноваційних методів навчання на уроках фізичної культури, складання алгоритмів до їх застосування, аналіз відеоматеріалів проведення спортивного свята у школі (селі, місті) тощо, елементів уроків, які проводять вчителі фізичної культури – переможці конкурсу «Вчитель року».

Самостійна робота під час підготовки до практичних занять, модульного та підсумкового контролю. Це важливий вид самостійної роботи, так як формує у здобувачів освіти уміння працювати, добирати необхідний матеріал з навчальних посібників, Інтернет-джерел в позааудиторній діяльності. Методика її проведення вимагає: чіткого визначення завдання для самостійної роботи; засвоєння лекційного матеріалу, з'ясування кола компетенцій до конкретної теми; наявність запропонованої літератури; рекомендації до форми презентації СРС, контроль за виконанням та оцінка її результативності.

Серед форм пропонуються: підготовка усної відповіді для заняття, реферати, педагогічні есе, складання проектів, схем, таблиць, розв'язок педагогічних ситуацій, рецензування, аналіз фахової літератури до теми (окремих статей журналів, інших публікацій про досягнення в українському спорті), оформлення анотацій, бібліографічних даних статті, окремих параграфів посібника, підручника з «Педагогіки фізичного виховання і спорту», педагогічний аналіз діяльності вчителя у процесі проведення уроку фізичної культури та інші. Наголошуємо на тому, що здобувачі освіти повинні не тільки працювати з Інтернет-матеріалами, що часто-густо має місце в практиці організації самостійної роботи, а й добре знати каталог літератури, який сформований науковою бібліотекою закладу вищої освіти. Читальний зал для студентів має стати важливим джерелом у підготовці до самостійної роботи, так як в ньому зосереджені словники, монографії, науково-методичні матеріали до дисципліни, професорсько-викладацького складу вишу зокрема.

З метою успішної підготовки студентів до модульного та підсумкового контролю важливе місце займає робота над розв'язками тестів. Рекомендуємо не тільки пропонувати відповіді до тесту, а й зворотній процес – складання тестів здобувачами освіти за певними темами, об'єднавши їх у творчі групи. Окрім того, вкрай важливо познайомити їх з критеріями оцінювання самостійної роботи, модульного контролю, що стане запорукою успішного виконання завдання.

Рекомендуємо застосування авторського інноваційного методу – «створення професійного ланцюжка». Студентам пропонується одне завдання для самостійної роботи, вони, виконавши його з указівкою власного прізвища, електронною скринькою передають іншому, який також вносить власну думку. Таким чином, можна створити груповий проект і презентувати його на практичному занятті.

Дистанційне навчання може передбачати, з-поміж названих, індивідуальну консультативну роботу викладача в он-лайн режимі, групову

роботу студентів через голосову пошту, вайбер, дискусійний круглий стіл через вебіари, тестування, взаєморецензування письмових робіт, створення власних презентацій до окремих тем з педагогіки, до спортивних змагань із школярами різних вікових груп, аналіз Інтернет-сторінки діяльності однієї з ДЮСШ тощо

Індивідуальна науково-пошукова робота студента (під керівництвом викладача чи за бажанням студента). Ми акцентуємо увагу на тому, що студент здійснює науково-пошукову роботу під керівництвом викладача з метою виконання певної дослідницької роботи, що є складовою самостійної роботи. «Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів повинна ґрунтуватися на наукових засадах. Наукове організування самостійної роботи студентів – система заходів з упровадження досягнень науки і передового педагогічного досвіду в організуванні самостійної роботи студентів з метою підвищення її ефективності. Наукове організування самостійної роботи студента передбачає його вміння спостерігати явища та збирати факти, проникати в сутність явища, що вивчається, і пов'язувати в єдине ціле різні, на перший погляд, процеси; вміння узагальнювати, розширювати і поглиблювати знання; здатність поставити науковий експеримент і зробити на його основі правильні висновки; вміння мислити аналогіями, моделювати, передбачати, фантазувати тощо» [40, с.153].

Націлюємо студентів на те, що здобувач освіти повинен знайти власне уподобання проблеми для дослідження (наприклад, під час педагогічної практики розробити фізичні вправи ранкової зарядки для учня з особливими потребами) й презентувати на практичному занятті.

Наукова сфера передбачає дослідження фактів, їх аналіз, власний підхід до проблеми на основі методів наукового дослідження, формулювання висновків. У першу чергу, студенти залучаються до написання курсових робіт. Методичні рекомендації до їх виконання передбачені навчальним посібником «Курсові роботи в системі підготовки фахівців за спеціальностями Фізична культура і спорт, середня освіта (фізична культура)» [36]. Важливими у цьому процесі є: різностороння добірка літератури й її теоретичний аналіз, формулювання мети та завдань дослідження, визначення методів наукового аналізу, практична спрямованість, академічна добросовісність. Дослідницькі методи, зокрема метод проектів, стають провідними.

Труднощі у здобувачів освіти виникають під час складання тез для наукових конференцій різних рівнів. З метою формування умінь їх написання необхідно:

- на практичних заняттях: аналізувати зміст, структуру окремих тез до теми в огляді літератури, вчити коротко формулювати зміст матеріалу (за допомогою есе), складати анотації до теми тощо;

- під час підготовки до практичних занять: залучати студентів до взаєморецензування рефератів, оформлення посилань та інше.

За умови дистанційного навчання означені форми можуть бути доповненими: індивідуальною роботою з викладачем в режимі он-лайн, організацією Інтернет-конференції в межах академічної групи, письмовими есе, складанням алгоритму до проведення окремих видів фізичних вправ, аналізом спортивної рубрики телебачення, оформленням теки за Інтернет-сторінкою досвіду спортивної роботи однієї із шкіл тощо.

Отже, нами окреслено окремі види та форми самостійної роботи студентів до дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту».

2. 2. Методичні рекомендації до підготовки й виконання самостійної роботи студентів

Загальні рекомендації до:

1) *самостійної роботи у процесі проведення лекційно-практичних занять.* Під час лекційних та практичних занять студент є активним суб'єктом освітнього процесу, який заснований на принципах педагогіки партнерства. Лекції як провідний метод навчання у закладах вищої освіти не є пасивною формою, вони містять елементи самостійної пошукової роботи. Студент повинен активно включатися за завданням викладача у з'ясування ключових слів до теми, відповіді на проблемні питання, ставити запитання з погляду власної позиції, вести тези (конспект). Рекомендуємо у процесі записів лекції на полях ставити позначки щодо незрозумілих понять, термінів, виділяти підпункти лекційного матеріалу, створювати власні опорні таблиці, карти-схеми. Комп'ютерна презентація, підготовлена викладачем чи у співавторстві зі студентом, дасть можливість зафіксувати цитати вчених та посилання на них. Особливу увагу слід акцентувати на культуру запису й оформлення списку рекомендованої літератури, розробку змісту слайдів презентацій, що дасть можливість здобувачеві освіти створити власну.

На практичних заняттях прояв у студента вміння включатися в самостійну роботу є важливим, так як впливає на накопичення балів, поступово формує професійну компетентність. Для цього необхідно: виконувати завдання, проявляючи креативність, взяти участь у взаєморецензуванні чи інших формах, слідкувати за культурою професійного мовлення.

2) *самостійної роботи під час підготовки до практичних занять, модульного та підсумкового контролю (позааудиторна)*. Цей вид СРС вимагає пошукової діяльності студента в межах більшого часу, аніж аудиторна. Здобувачеві освіти необхідно усвідомити зміст лекційного матеріалу, скласти умовний план виконання завдання: огляд літератури в науковій бібліотеці університету, Інтернет-джерел, сформулювати власне бачення проблеми на основі дослідження вчених, висновків практиків, долучитися до консультування викладачем, підготуватися до презентації свого завдання (усна чи письмова відповідь). Тематика позааудиторної СРС визначена робочою програмою дисципліни відповідно до тем.

3) *індивідуальної науково-пошукової роботи студента*. Вона є складовою самостійної роботи і передбачає формування дослідницької компетентності. Студентові необхідно: обрати тему для індивідуального дослідження, проаналізувати законодавчу базу, стан висвітлення її в науковій літературі, дібрати методи наукового вивчення, системно консультуватися з викладачем щодо перебігу виконання завдання, проявити творчість, самостійність у формулюванні висновків.

Рекомендації до виконання СРС відповідно до визначених тем дисципліни

Тема. Сучасна освіта в Україні

Завдання до самостійної роботи «Фізична культура – основа здорового способу життя школярів»:

1. Опрацювати лекційний матеріал, значення ключових слів. Ознайомитися із основними положеннями законодавчої бази розвитку фізичної культури й спорту: Закон України «Про освіту», Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту, Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Скласти правовий цитатний кодекс до окремих пунктів.

2. Підготувати інформацію щодо ролі фізичної культури й спорту у формуванні здорового способу життя.

3. Розв'язати педагогічну ситуацію.

Ваш однокурсник протягом 3 днів у відрядженні – бере участь у Всеукраїнських змаганнях з волейболу. На практичне заняття з дисципліни ви з ним готуєте презентацію про формування здорового способу життя в учнів 10-11 класів. Розкажіть йому за допомогою голосового повідомлення власні міркування щодо форм роботи із школярами цієї вікової групи, обрані вами, дотримуючись культури усного спілкування.

Рекомендована література.

1. Закон України «Про освіту»: URL: [https:// zakon5.rada.gov.ua > laws > show > 2145-19.](https://zakon5.rada.gov.ua/show/2145-19)

2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» // Відомості Верховної Ради України. Редакція від 16.07.2019, URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12)

3. Шепеленко Т. В., Буц А. М., Бодренкова І. О. Фізичне виховання у формуванні здорового способу життя: Навч. посібник, Харків: УкрДУЗТ, 2018. 125 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

У процесі підготовки окреслених питань рекомендується виокремити основні тези лекцій щодо нормативно-правової бази, яка регулює процеси розвитку освіти в Україні, серед яких: Закони України «Про освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Концепцію «Нова українська школа». Засвоїти зміст ключових понять: «освіта», «компетентність», «компетенція», «розвиток фізичної культури».

Опрацювати та укласти правовий кодекс окремих професійних понять: освітня діяльність, освітній процес, педагогічна діяльність, результати навчання, якість освіти майбутнього фахівця фізичної культури (Стаття 1 Розділу I «Загальні положення» Закону України «Про освіту»). Доповнити правовий кодекс змістом ключових слів із Закону України «Про фізичну культуру і спорт» (Розділ 1.): вид спорту, спортивна діяльність, фізкультурно-оздоровчі заходи, фізкультурно-спортивні послуги.

Закцентувати увагу: в Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація», схваленої Указом Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016 одним із завдань визначено збільшення кількості загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного відпочинку в місцях масового відпочинку громадян; облаштування безпечних маршрутів для пішохідного, велосипедного, водного туризму; створення мережі літніх шкіл плавання на відкритих водоймах.

Готуючи повідомлення щодо ролі вчителя у формуванні здорового способу життя, закцентувати увагу на таких педагогічних умовах: забезпечення педагогіки партнерства на уроці фізичної культури, безпечного освітнього середовища, створення мотивації до занять спортом. Окрім того, важливими компонентами цього процесу є попередження шкідливих звичок та булінгу серед учнівської молоді.

Складаючи усне голосове повідомлення щодо формування здорового способу життя в учнів 10-11 класів, звернути увагу не тільки на роль бесід,

а й на дотримання режиму дня школяра, виконання ранкової зарядки, динамічних пауз на уроці, виконання завдань уроків фізичної культури, участі у спортивних гуртках. Звернути увагу, що за Т. Шепеленко, А. Буц, І. Бодренковою, здоровий спосіб життя (ЗСЖ) – гармонійне сполучення різних боків життєдіяльності: виробничої, споживчої, культурної, біологічної, фізкультурної, психологічної. В аспекті фізичного виховання здоровий спосіб життя виявляє орієнтованість діяльності людини на зміцнення здоров'я особистого і суспільного. У даному аспекті ЗСЖ поєднує такі компоненти діяльності: режим праці і відпочинку, організацію сну, режим харчування, організацію рухової активності, виконання вимог санітарії, гігієни, загартування, профілактику шкідливих звичок, культуру міжособистісного спілкування та інші.

Йде мова про те, що формування у здобувачів освіти здорового способу життя передбачає комплексну інтегровану діяльність, яка забезпечується закладом освіти в урочний та позаурочний час. Уроки фізичної культури та заняття спортом є важливою складовою цього процесу.

Питання для самоперевірки:

1. Які нормативно-правові акти регулюють розвиток фізичної культури і спорту в Україні?
 2. Які завдання сформульовані у Законі України «Про освіту» щодо організації освітнього процесу?
 3. У чому полягає відмінність між термінами «фізкультурно-оздоровчі заходи», «фізкультурно-спортивні послуги»?
 4. Що включає в себе поняття: «здоровий спосіб життя»?
 5. Які ціннісні орієнтації передбачає формування здорового способу життя в учнів старшої школи?
 6. У чому полягає формування здорового способу життя з погляду фізичного виховання?
 7. Чи існує взаємозв'язок між фізичним самовихованням і формуванням здорового способу життя?
 8. Як попередити шкідливі звички в учнівської молоді?
 9. Яка роль учителя фізичної культури у формуванні в школярів різних вікових груп здорового способу життя?
 10. Як мотивувати учнів до заняття спортом?
- Форма контролю СРС: усне повідомлення*

Тема. Специфіка діяльності вчителя фізичної культури

Завдання до самостійної роботи. Стисла характеристика компетентностей учителя. Огляд фахової літератури до теми.

1. Підготувати відповідь за матеріалами лекції з власними опрацюваннями теми. Зосередити увагу на змісті компетентностей: інтегральної, загальних, спеціальних (предметних, фахових), визначених у Стандарті вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для першого (бакалаврського) рівня, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 567. З'ясувати відмінність у трактуванні понять «компетенція» та «компетентність», записати визначення дефініцій до словника педагогічних термінів.

2. Ознайомитися з переліком українських часописів з фізичної культури та спорту, що допомагають учителеві в педагогічній організації уроку в закладах освіти. Вибрати одну із статей для повідомлення.

3. Творче завдання. Скласти письмово-графічне есе «Портрет ідеального вчителя фізичної культури».

Рекомендована література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. Київ; Ірпінь: Перун, 2007. 1736 с.

2. Власюк Г. Модель сучасного вчителя фізичної культури: компоненти, актуальність [Текст] // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: збірник наукових праць / Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. С. Дем'янчука. Рівне: Редакційно-видавничий центр МЕНУ ім. С. Дем'янчука, 2007. С. 5-9.

3. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 567. К. 2019.

Інформаційно-теоретичні вказівки

У процесі підготовки визначених питань слід опрацювати лекційний матеріал, прочитати Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт, звернути увагу на змісті компетентностей випускника: інтегральній, загальних, спеціальних (фахових, предметних).

З'ясувати, у чому відмінність у змісті понять «компетентність» та «компетенція». Звернути увагу, що «компетентність – це набута у процесі

навчання інтегрована здатність учня, що складається із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці; компетенція – суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини» (Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1392). Ці ж поняття трактуються у Великому тлумачному словнику сучасної української мови (уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел).

Ознайомитися з переліком українських часописів з фізичної культури та спорту, що допомагають учителеві в педагогічній організації уроку в закладах освіти, можна в науковій бібліотеці університету та за Інтернет-джерелами. Серед журналів доцільно виокремити такі: «Актуальні проблеми фізичної культури і спорту», «Молода спортивна наука України», «Фізична культура, спорт та здоров'я нації», «Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві» та інші (перелік продовжити). Обрати одну із статей щодо специфіки діяльності вчителя фізичної культури для повідомлення. Відповідь підготувати за таким планом: автор, назва статті, вихідні дані журналу, структура статті (анотація, зміст, висновки, література). На яку специфіку діяльності вчителя ви звернули увагу?

Виконання творчого завдання передбачає дві частини: складання письмового есе та зображення портрету ідеального вчителя фізичної культури графічно (чи словесно).

Есе розглядається як невелике письмове висловлювання з елементами власних роздумів, що підтверджуються низкою аргументів. Рекомендована структура та вимоги до есе: загальна кількість слів – 80–100; теза, що висловлює авторську позицію на проблему, вона розпочинається вставними словами (словосполученнями, синтаксичними конструкціями): я вважаю, на мою думку, як на мене, на мій погляд, мені здається, я переконана (-ий) та ін.; 1–2 аргументи на користь власної тези, що є педагогічно обґрунтованими. Доречно проводити паралелі, описати власні асоціації. Аргументи повинні носити виключно позитивний характер. Розпочинати словами та сполученнями слів: по-перше, по-друге; з одного боку, з іншого боку і т.д. Висновки повинні бути співзвучними з тезою висловлення з використанням вставних слів (словосполучень, конструкцій): отже, на завершення додаю, у підсумку зазначу, таким чином.

Оцінювання есе: логічність, послідовність викладу педагогічно обґрунтованих думок (дотримання принципів навчання, застосування

інноваційних методів, педагогічні погляди вчених на визначену проблему); стиль викладу; самостійність й оригінальність думки, культура оформлення усного чи письмового повідомлення.

Графічне зображення портрету ідеального вчителя виконується довільно (в усній чи зображувальній формах). Необхідно скласти презентацію (усно) власної роботи, охарактеризувавши риси портрету: (очі, погляд, вираз обличчя, посмішка тощо). Презентація повинна бути чіткою, лаконічною, стислою, педагогічно обґрунтованою. Звернути увагу на стереотипи у створенні образу вчителя і запропонувати власні ідеї.

На допомогу студентіві пропонуються висловлювання:

- 1) «Найважливішим компонентом сучасного вчителя є висока моральність і культура. Вчитель, крім професійних знань і вмінь, повинен володіти великим духовним, моральним, етичним потенціалом, такими людськими якостями, як працьовитість, доброта, любов до ближнього, співчуття, милосердя. Учитель повинен бути ідеалом, прикладом із практичної реалізації таких моральних категорій як обов'язок, совість, честь, виявляти терпимість до іншого способу життя, іншої думки»; 2) «Мистецтво сучасного вчителя, очевидно, і полягає в тому, щоб з висоти своєї освіченості й життєвої мудрості вміти розуміти дитину, саму природу дитинства. Тільки розуміючи і приймаючи багатолікий і сповнений протиріч світ думок, переживань, почуттів дітей, вчитель зуміє спрямувати їх на шлях пізнання, надихне їх на добрі справи». (Власюк Г. Модель сучасного вчителя фізичної культури: компоненти, актуальність).

Хвилинка для міркування «Створюйте власний імідж».

1. На що ви звертаєте увагу при першій зустрічі із учителем на уроці?
2. Що вас приваблює в зовнішності вчителя?
3. Яким повинен бути вираз обличчя вчителя на різних етапах уроку фізичної культури?
4. Які риси характеру вчителя фізичної культури із шкільного життя вам запам'яталися? Які з них візьмете у свою професійну діяльність, які відкинете?
5. Що може нашкодити доброму іміджу вчителя?

Питання для самоперевірки:

1. У чому відмінність у змісті понять «компетентність» та «компетенція»?
2. Як розумієте слова «компетентний учитель фізичної культури»? Що вкладаєте в їх зміст?
3. Які складові Стандарту вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» для першого (бакалаврського) рівня?

3. Яка здатність випускника закладена в інтегральній компетентності?
 4. Які фахові компетентності вчителя фізичної культури ви запам'ятали?
 5. До якої компетентності належить здатність «зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя»?
 6. Які вітчизняні часописи з фізичної культури й спорту вам відомі?
 7. У чому специфіка професійної діяльності вчителя фізичної культури?
 8. Чим відрізняється діяльність вчителя фізичної культури від інших учителів-предметників?
 9. Які педагогічні якості, на вашу думку, повинні бути притаманні вчителю фізичної культури?
 10. Як будувати власний імідж учителю фізичної культури в перші роки професійної діяльності?
- Форма контролю СРС:* усна (зміст понять, виклад сутності статті із часопису), презентація есе.

Тема. Дидактика фізичного виховання

Завдання до самостійної роботи. Реалізація принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізичної культури.

1. Опрацювати зміст лекційного матеріалу, підготуватись до педагогічного диктанту «Продовжи думку».
2. Розкрити сутність принципу виховуючого характеру навчання, обґрунтувати застосування його на уроці фізичної культури (на прикладі уроків у 5-9 чи 10-11 класах: за вибором студента).
3. Розв'язати одне із ситуативних завдань.
 1. На уроці фізичної культури у 6 класі учень відмовився виконувати одну із загальнорозвиваючих вправ, що пов'язана з бігом. Які ваші педагогічні дії?
 2. Ви запропонували учням 7 класу ігрову естафету. Однак при виборі капітана команди між школярами виникла суперечка. Як ви вирішите її?
 3. Команда учнів 10 класу готується до фінальної гри з баскетболу. Напередодні всі схвильовані, йдуть останні тренувальні заняття. Як підтримаєте команду гравців, ще більше згуртуєте їх?
 4. Написати реферат на одну із запропонованих тем:
 - «Реалізація принципу індивідуального підходу до учнів на уроках фізичної культури»;
 - «Дидактичні принципи навчання, їх короткий аналіз»;

«Використання принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізкультури в старшій школі»;

«Попередження проявів булінгу серед учнів через залучення їх до занять фізичною культурою та спортом»;

«Використання принципів навчання на уроках фізкультури в 5-9 класах».

Рекомендована література:

1. Безверхня Г. В. Педагогіка фізичного виховання. Умань, 2013. 72 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. Київ: Академвидав, 2007. 616 с. (Альмаматер).
3. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи (затверджена наказом МОН від 23.10.2017 №1407). URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-iniji/fizychna-kultura-naskrizni-zmistovi-liniji>.
4. Навчальна програма з фізичної культури (рівень стандарту) для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58888>
5. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ, Видавничий центр «Академія», 2002. 528 с.
6. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2006. 272 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

Під час опрацювання питань до теми необхідно з'ясувати зміст поняття «дидактика», предмет її вивчення, дати визначення поняттю «принципи». Звернути увагу на класифікацію принципів – дидактичних (науковості, систематичності й послідовності, доступності навчання, зв'язку навчання з життям, свідомості й активності в навчанні, наочності в навчанні, міцності засвоєння знань, умінь і навичок, індивідуального підходу, емоційності навчання) (за М. Фіцулою) та основних принципів фізичного виховання (принцип гармонійного розвитку особистості, принцип пріоритету потреб, мотивів та інтересів особистості, принцип всебічного розвитку особистості, принцип оздоровчої спрямованості, принцип індивідуалізації, принцип зв'язку фізичного виховання з іншими видами діяльності й зайнятості людей (за Г. Безверхньою). Вказати на

взаємозв'язок основних принципів фізичного виховання з дидактичними. Підготуватись до написання педагогічного диктанту «Продовжи думку» на практичному занятті щодо характеристики принципів навчання.

Доповнити лекційний матеріал інформацією з наукових джерел з проблеми застосування принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізичної культури в практиці роботи загальноосвітнього закладу (на прикладі уроків 5-9 класів чи 10-11 класів: за вибором студента). Рекомендується опрацювати зміст навчального матеріалу з фізкультури, вказаного в Навчальній програмі з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів.

Звернути увагу, що уроки фізичної культури формують у здобувачів освіти морально-етичні якості, почуття відповідальності, національну свідомість та гордість за досягнуті успіхи в спорті. У процесі виконання різних вправ вони проявляють вольові зусилля, дисциплінованість; змагальні завдання формують почуття відповідальності за товариша, команду. Рухливі ігри на уроці фізкультури в 5 класі сприяють адаптації школяра до специфіки уроків в 5-9 класах, згуртовують учнів, вчать працювати в команді. Вони створюють позитивний емоційний стан, сприяють виявленню особистих якостей школяра. Означений принцип є в тісному взаємозв'язку з іншими: гармонійного розвитку особистості, оздоровчої спрямованості фізичного виховання тощо.

Третє завдання передбачає обрання ситуації, її обґрунтування. Поміркувати, яку роль у розв'язанні ситуативних завдань відіграє принцип виховуючого характеру.

Написати реферат на одну із запропонованих тем є наступним завданням. У процесі його написання звернути увагу, що реферат – це різновид письмового висловлювання наукового спрямування, що містить стислий виклад змісту певної інформації на основі роботи з різними джерелами, формулювання висновків на підставі власного дослідження. Тема обирається студентом і передбачає самостійне її опрацювання. Структура реферату: план, вступ, найменування пунктів (2-3), що розкривають загальний зміст досліджуваного питання, висновки, список використаних джерел, додатки за необхідності.

Вступ відображає стан досліджуваного питання, обґрунтування обраної теми, мету та завдання роботи, виокремлює авторів-науковців, що вивчали проблему. Основна частина розкриває тему реферату відповідно до визначених пунктів, теоретичний та практичний аспекти проблеми. Висновки містять підсумок проведеного наукового аналізу, власні рекомендації та пропозиції щодо обраного питання. Список використаних

джерел (не менш 5 найменувань) включають використані джерела та публікації, у тому числі й Інтернет-видання й подаються у порядку використання їх у тексті, оформлення яких відповідає вимогам ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», що набув чинності з 01 липня 2016 року).

Оформлення реферату. Загальний обсяг – до 10 сторінок друкованого тексту з дотриманням правил орфографії та пунктуації. Стиль викладу – науковий, сторінки підлягають суцільній нумерації. Текст викладається державною мовою на аркушах білого паперу формату А 4. Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – за шириною; міжрядковий інтервал – полуторний; абзацний відступ однаковий у всьому тексті – 1,25 см; верхнє і нижнє поля – 2 см., лівє – 3 см, правє – 1 см. Відстань між пунктом плану та текстом – не більше двох рядків. Заголовки структурних частин роботи реферату слід розташовувати посередині рядка та друкувати без крапки у кінці, не підкреслюючи. Не допускається розмішувати назву пункту у нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Титульний аркуш та план включають до загальної нумерації сторінок роботи, але номери сторінок не проставляють, на наступних сторінках номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки у кінці.

Посилання на літературні джерела вказується за змістом тексту і оформляється у квадратних дужках. Номер джерела повинен відповідати номеру у списку використаних джерел. При наявності цитування необхідно вказати окрім номера джерела й номер сторінки. Цитування повинно бути повним, допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту. Випущений текст замінюється трьома крапками. Розділовий знак, який стояв перед пропущеним знаком, не зберігається. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

У процесі роботи над темою реферату «Реалізація принципу індивідуального підходу до учнів на уроках фізичної культури» звернути увагу на вимоги програми до уроків фізичної культури відповідно до вікових особливостей учнів. З цією метою передбачити вивчення фізичних особливостей учня, стан його здоров'я і відповідно здійснити добірку методів та засобів навчання. Виокремити фізичні вправи як один із компонентів фізичного виховання здобувачів освіти за віковими групами (навести приклади фізичних вправ для однієї з вікових груп).

Опрацьовуючи тему реферату «Дидактичні принципи навчання, їх короткий аналіз», слід звернути увагу на зміст понять «дидактика», «принципи», подати класифікацію принципів навчання, стисло їх проаналізувати. Вказати на важливість дотримання дидактичних принципів під час проведення уроків фізкультури (на прикладі одного з уроків за вибором студента).

Для написання теми реферату «Використання принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізкультури в старшій школі» зосередити увагу на характеристиці означеного принципу, опираючись на зміст Навчальної програми з фізичної культури (рівень стандарту) для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року, вказати окремі види робіт, які проводять на уроках фізкультури в старшій школі та реалізацію принципу виховуючого характеру навчання. Запропонувати тематику позакласних спортивних заходів, що формують морально-етичні цінності школярів (один із них описати).

Опрацьовуючи тему «Попередження проявів булінгу серед учнів через залучення їх до занять фізичною культурою та спортом», пропонується розкрити зміст терміну «булінг» та вказати на проблеми булінгу серед школярів. Описати роль уроків фізичної культури та занять спортом у вихованні морально-етичних якостей школярів та їх значення у протидії булінгу. Запропонувати організацію окремих спортивних змагань (наприклад, у шахмати, шашки) та вказати змагальний характер їх на основі інтелектуальності, витривалості, наявних фізичних якостей особистості.

У процесі роботи над темою «Використання принципів навчання на уроках фізкультури в 5 класі» необхідно вказати класифікацію принципів навчання, опрацювати зміст програми з фізкультури для 5 класу та описати реалізацію принципів у їх взаємозв'язку. Звернути увагу на адаптацію учнів до уроків фізичної культури в нових умовах, дібрати 3-4 рухливі ігри.

Питання для самоперевірки:

1. Які ключові слова передбачає дидактика фізичного виховання?
2. Що є предметом вивчення дидактики фізичного виховання?
3. Які принципи навчання реалізуються у фізичному вихованні?
4. Чи існує взаємозв'язок між дидактичними принципами навчання та принципами фізичного виховання? Відповідь обґрунтуйте.
5. Як забезпечити реалізацію принципу індивідуального підходу на уроках фізичної культури до учнів різних вікових груп?

6. Яка роль принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізкультури?

7. Як застосовується принцип виховуючого характеру на уроках фізкультури у 5 класі?

8. Яка роль рухливих ігор на уроках фізичної культури?

9. Як можливо реалізувати принцип виховуючого характеру в старшій школі?

10. Чи впливає принцип виховуючого характеру на протидію булінгу серед здобувачів освіти?

Форма контролю СРС: письмова (перевірка педагогічного диктанту на практичному занятті, реферат), усна (аналіз ситуацій).

Тема. Активізація учнів на уроці фізичної культури

Завдання до самостійної роботи. Шляхи формування активності учнів на уроках фізичної культури.

1. Опрацювати лекційний матеріал, звернути увагу на визначення терміну «активізація», «активність учнів» (пізнавальна і рухова, біологічні й соціальні чинники, що обумовлюють активність учнів на уроці фізичної культури).

2. Підготуватись до виконання тестових завдань.

3. Написати реферат на одну із запропонованих тем:

«Особливості уроків фізичної культури в старшій школі»;

«Використання інноваційних технологій на уроках фізкультури в 5 класі»;

«Чинники, що впливають на задоволеність школярів уроками фізичної культури»;

«Мотивація учнів до уроків фізичної культури»

Рекомендована література:

1. Закопайло С. А. Формування мотивації та інтересу в учнів загальноосвітніх шкіл до занять фізичною культурою. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Випуск 8, 2015. С. 140–146.

2. Колесник А.С. Використання інноваційних технологій під час занять з фізичної культури. «Молодий вчений», № 11 (63), листопад, 2018 р. С. 553–557.

3. Педагогіка фізичного виховання і спорту. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)»,

освітній ступінь «бакалавр». Навчальний посібник / укладач Т. В. Хома. Ужгород, УжНУ, 2020. 84 с.

4. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства / за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

Інформаційно-теоретичні вказівки

Опрацювати лекційний матеріал, засвоїти зміст термінів «активність», «активізація». Скористатися Словником української мови: в 11 томах та з'ясувати, у чому полягає спільність та відмінність значень цих слів. Звернути увагу на специфіку активізації пізнавальної діяльності вчителем фізичної культури, що полягає в реалізації педагогіки партнерства, взаєморозумінні та взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу. Проаналізувати основні вимоги до уроку фізичної культури, пояснити окремі з них: забезпечення мотивації до уроку фізичної культури, заняттям спортом взагалі, реалізації принципів фізичного виховання; застосування традиційних й інноваційних методів навчання, досягнення оптимальної рухової активності здобувачів освіти в процесі проведення уроку з урахуванням стану здоров'я.

Вказати, з чим пов'язані пізнавальна та рухова активність учнів; охарактеризувати біологічні й соціальні чинники, сукупність яких визначає ступінь активності учня на уроках фізичної культури.

Підготуватись до виконання тестових завдань. Орієнтовний зміст тестів:

1. Поняття «активність» трактується, як:

- а) правильне виконання яких-небудь завдань;
- б) енергійна діяльність; діяльна участь у чому-небудь;
- в) риса характеру людини

2. Однією з характерних рис уроку фізичної культури, що відрізняє його від інших уроків, є:

а) діяльність учнів чітко регламентується, а навантаження строго дозується згідно з їхніми індивідуальними можливостями;

- б) учні виконують всі завдання самостійно;
- в) учні виконують завдання за власним вибором

3. Поняття «гіподинамія» означає:

- а) здорове функціонування організму;
- б) надмірна рухова активність, що призводить до втоми організму;
- в) порушення функцій організму (опорно-рухового апарату, кровообігу, дихання, травлення), яке сталося через обмеження рухової активності, зниження сили скорочення м'язів.

4. Прояв учнями уваги, сприйняття ними навчального матеріалу – це:

- а) рухова активність;
- б) пізнавальна активність;
- в) не належить до жодного виду активності

5. До соціальних чинників, що обумовлюють активність учнів на уроці фізичної культури належать:

- а) потреба в рухах, що забезпечить здоровий спосіб життя;
- б) задоволеність уроками, наявність у них інтересу й мети до занять фізичною культурою;
- в) обидва варіанти відповідей правильні

У процесі роботи над темою реферату «Особливості уроків фізичної культури в старшій школі» слід звернути увагу на зміст програмових вимог, окремі види вправ, що використовуються (як приклад, ходьба; біг; стрибки; загальнорозвивальні вправи – вправи в русі, в парах, у трійках, у групах, із предметами, набивними м'ячами, гімнастичними лавами, джгутами; вправи для формування та корекції постави). Описати застосування здоров'язбережувальних технологій навчання.

Вивчаючи тему «Використання інноваційних технологій на уроках фізкультури в 5 класі», слід визначити зміст поняття «інноваційні технології», опираючись на наукові пошуки вчених, вказати окремі з них. Рекомендовано звернути увагу на програмові вимоги щодо уроків фізкультури в 5 класі, їх тематику зокрема, вказати окремі інноваційні технології, що можуть мати місце на уроках. У зв'язку з цим пропонується опрацювати Навчальну програму з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи (затверджену наказом МОН від 23.10.2017 № 1407) та додатково ознайомитись зі змістом статті «Використання інноваційних технологій під час занять з фізичної культури» автора А. Колесник.

Добираючи матеріал до теми реферату «Чинники, що впливають на задоволеність школярів уроками фізичної культури», слід звернути увагу на зміст терміну «задоволеність», що подається у Великому тлумачному словнику сучасної української мови (укладач та головний редактор В.Т. Бусел); опираючись на наукову літературу, проаналізувати чинники, що впливають на задоволеність школярів уроками фізичної культури. Опрацювати зміст лекційного матеріалу в Опорних конспектах з дисципліни (укладач Хома Т.В.). Запам'ятати: задоволеність змістом уроку фізичної культури залежить від майстерності вчителя, його емоційності, демократичного стилю керівництва учнями.

Розкриваючи зміст питання «Мотивація учнів до уроків фізичної культури» рекомендується з'ясувати зміст дефініції «мотивація» за

Великим тлумачним словником сучасної української мови (укладач та головний редактор В.Т.Бусел); визначити особливості уроків фізичної культури, розкрити їх вплив на збереження здоров'я. Пропонується додатково опрацювати статтю «Формування мотивації та інтересу в учнів загальноосвітніх шкіл до занять фізичною культурою» автора С. Закопайла. Пояснити витримку з означеної статті «Суттєвими педагогічними умовами, що сприяють підтримці і розвитку глибокого стійкого інтересу школярів до занять фізичною культурою є: різноманітність засобів, методів, способів організації учнів на уроках; застосування ігрового та змагального методів на етапі вдосконалення вивчених рухів; забезпечення ясного, точного, глибокого розуміння учнями значення кожної навчальної теми, розділу програми; постановка конкретних посильних для учнів завдань навчання і тренування; використання нестандартного інвентарю та обладнання; спонукання учнів до самостійних занять фізичними вправами у позаурочний час, застосовуючи систему заохочень та ін.» (С. Закопайло).

Питання для самоперевірки:

1. Що таке активність?
 2. Що означає поняття «активізація»?
 3. Чим відрізняються дефініції «активність», «активізація»?
 4. Як, на вашу думку, реалізувати педагогіку партнерства на уроках фізичної культури?
 5. Які основні педагогічні вимоги до уроку фізичної культури?
 6. Чим відрізняються біологічні й соціальні чинники, що обумовлюють активність учнів на уроці фізичної культури?
 7. Що означає «забезпечення мотивації до уроку фізичної культури, заняттям спортом взагалі»?
 8. Як застосування інноваційних технологій впливає на задоволеність учнів уроками фізкультури?
 9. Що означає термін «мотивація»?
 10. Що мотивує вас до навчання у закладі вищої освіти?
- Форма контролю СРС:* письмова (виконання тестових завдань), усна (реферати, усне опитування)

Тема. Керування фізичним розвитком та забезпечення фізичної підготовленості.

Завдання до самостійної роботи. Загальна та спеціальна фізична підготовка. Рухові якості: сила, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність. Стисла характеристика.

1. Опрацювати ключові терміни теми: «фізичний розвиток», «фізична підготовленість», «фізична підготовка», «загальна фізична підготовка», «спеціальна фізична підготовка», «рухові якості», «рухові навички», «перенос», сила, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність.

2. Скласти кросворд до теми. Підготуватись до написання термінологічного диктанту.

3. Знайти в Інтернет-мережі відеорепортаж про відомих тренерів Закарпаття / України. Скласти міркування «У чому полягає педагогічна майстерність спортивного тренера».

Рекомендована література:

1. Безверхня Г. В. Педагогіка фізичного виховання. Умань, 2013. 72 с.

2. Фізичне виховання у схемах [навчально-методичний посібник] / О. А. Чичкан, М. М. Кость. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 104 с.

3. Шалар О. Г. Практикум з педагогіки фізичного виховання: Навчально-методичний посібник. Херсон, 2015. 154 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

Засвоїти зміст термінів «фізичний розвиток», «фізична підготовленість», «фізична підготовка», «загальна фізична підготовка», «спеціальна фізична підготовка», «рухові якості», «рухові навички», «перенос», «сила», «швидкість», «витривалість», «гнучкість», «спритність» із використанням флеш-карток, створених за допомогою онлайн-сервісу «Quizlet». Флеш-картки розроблені викладачем. Необхідно заздалегідь завантажити мобільний додаток «Quizlet», скористатись доступом, наданим викладачем, та опрацювати матеріал. Звернути увагу на відмінності у поняттях «загальна фізична підготовка», «спеціальна фізична підготовка». Підготуватись до написання термінологічного диктанту.

Для складання кросворду до теми необхідно використати терміни, опрацьовані заздалегідь. Кросворд – це гра-головоломка, яка полягає у вписуванні літер необхідного слова до клітинок певної фігури. Рекомендовано створити класичний кросворд. Класичний варіант кросворду складається з сітки кросворду та текстів питань і відповідей до них. Сітка кросворду містить клітини з літерами слів-відповідей, а також пусті клітини. При цьому кожна клітина першої літери будь-якого слова-відповіді має номер, яким позначається ця відповідь та питання до неї. Слова записуються як вертикально, так і горизонтально. Кросворд можна створити на аркуші формату А4 друкованим способом чи скориставшись генератором кросвордів за допомогою мобільного додатку. Для цього слід дібрати не менше, ніж 10 понять. Формулювання їх має бути чітким,

лаконічним. Відповідь повинна складатися з одного слова-терміну, яке вписується в клітинки кросворду.

Термінологічний диктант проводиться на практичному занятті по завершенню різних форм роботи з термінами й передбачає виявлення рівня засвоєння студентами спеціальної термінології.

Робота в Інтернет-мережі передбачає пошук відеорепортажу про відомих тренерів Закарпаття чи України. Слід скласти міркування «У чому полягає педагогічна майстерність тренера». Пропонується використати інформацію українських телеканалів, радіостанції та Інтернет-видань. Результати пошукової роботи та власне міркування презентуються на занятті (тривалість – до 3 хвилин). По завершенню перегляду слід підсумувати, як тренери у своїй діяльності досягають високих результатів від спортсменів. Якими педагогічними методами та прийомами роботи вдається здійснювати взаємозв'язок рухових якостей: сили, швидкості, витривалості, гнучкості, спритності, що дають можливість отримати визнання й успіху в спорті.

Питання для самоперевірки:

1. Що слід розуміти під поняттям «фізичний розвиток»?
2. У чому полягає відмінність між дефініціями «фізична підготовленість», «фізична підготовка»?
3. Як розумієте поняття «загальна фізична підготовка», «спеціальна фізична підготовка»?
4. У яких випадках використовують терміни «рухові якості» та «рухові навички»?
5. У чому суть основних понять «сила», «швидкість», «витривалість»?
6. Що означають поняття «гнучкість» і «спритність» у педагогіці фізичного виховання та спорту?
7. Наявність яких рухових якостей є важливими для майбутніх спортсменів?
8. Поміркувати, які педагогічні завдання постають перед тренером у процесі підготовки учасників спортивного процесу?
9. Як розумієте значення вислову «Гра забувається, результат залишається».
10. Яким, на ваш погляд, має бути тренер?

Форма контролю СРС: письмова (перевірка термінологічного диктанту, кросвордів), усна (презентація відеосюжетів та підбиття підсумків теми).

Тема. Форми організації занять з фізичної культури

Завдання до самостійної роботи. Застосування рухливих ігор на уроках фізичної культури у дітей різних вікових груп. Спортивні масові заходи із школярами: форми і види. Аналіз фахових видань з проблеми структури та видів діяльності на уроках фізичної культури.

1. Засвоїти лекційний матеріал, тезисно законспектувати різновиди форм організації навчання. Проаналізувати застосування рухливих ігор як на уроці, так і в позакласній роботі. Підготувати одну із рухливих ігор та показати технологію проведення.

2. Скласти асоціативний куц до поняття «Форми організації занять з фізичної культури».

3. Опрацювати фахові наукові розвідки з проблеми структури та видів діяльності на уроках фізичної культури (стаття за вибором студента).

4. Створити проект на одну із тем «Організація позакласних спортивних масових заходів із школярами», «Рухливі ігри із школярами молодшого шкільного віку, «Краєзнавчий туризм як складова фізичного виховання шкільної молоді» (за вибором студента).

5. Написати реферат на одну із тем:

«Види масових фізкультурно-оздоровчих заходів та їх значення»;

«Спортивні змагання, їх вплив на емоційний стан школярів»;

«Використання ігрового та змагального методів на уроках фізичної культури в 5-9 класах»;

«Специфіка уроку фізкультури в початковій школі»;

«Позакласні спортивні заходи для учнів старшої школи»;

«Позашкільні форми роботи з учнівською молоддю».

Рекомендована література:

1. Зеленкова Н. І. Метод проектів у навчальному середовищі / Н. І. Зеленкова, О. М. Голоденко // Педагогіка вищої та середньої школи. 2013. Вип. 39. С. 184–189. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2013_39_351.

2. Моїсєєв С. О. Рухливі ігри як важлива складова реалізації компетентнісного підходу до навчання учнів 1 - 4 класів на уроках фізичної культури у Новій Українській школі // Спортивні ігри. 2019, № 2. С. 29–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sporihry_2019_2_6

3. Молнар М. В. Вправи, ігри та розваги для розвитку рухових якостей: навч. посіб. / М. В. Молнар, О. В. Солонинко, Н. В. Семаль. Ужгород : ТІМРАНІ, 2009. 29 с.

4. Твердохліб Ж. О., Погребенник Л. І. Рухливі ігри для сучасної школи : Методичні матеріали. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 62 с.

5. Фізичне виховання у схемах [навчально-методичний посібник] / О. А. Чичкан, М. М. Кость. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 104 с.

6. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів Ч.ІІ. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2006. 248 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

Опрацювати лекційний матеріал, вивчити зміст ключового слова «форма», тезисно законспектувати різновиди форм організації навчання. Звернути увагу на застосування індивідуальної та групової форм роботи на уроках фізичної культури; виокремити особливості організації позакласної форми навчання, відмінність від позашкільної; охарактеризувати організацію сучасних позашкільних форм навчання. Закцентувати свій погляд на проведенні рухливих ігор. Їх застосування вимагає певних педагогічних кроків, тобто наявність правил гри: 1) вибір місця проведення; 2) мета гри; 3) установлення кількості учасників; 4) інструктаж; 4) хід гри; 5) підсумки. Навести приклад проведення рухливої гри (вибрати напрям: гра на розвиток швидкості, спритності, витривалості, гнучкості, швидкісно-силових якостей). Звернути увагу на класифікацію рухливих ігор для школярів. Одна із них:

1) індивідуальні («Квач», «Вудочка», «Карлики і велетні») і командні («Абетка», «Гопак», «Всі до своїх прапорців»);

2) із предметами («М'яч середньому», «Квач зі стрічками») і без предметів («Квач», «Гопак»);

3) з ведучими («Вудочка», «Їжак», «Ми веселі діти») і без ведучих («Передай далі», «Хто де живе?»);

4) за переважаючим розвитком фізичних якостей (ігри для розвитку швидкості: «День і ніч», «Захисники фортеці», «Останній вибуває»; ігри для розвитку сили: «Гопак», «Човник», «Силачі»; ігри для розвитку спритності: «Квач зі стрічками», «Море хвилюється» тощо);

5) за інтенсивністю фізичного навантаження (ігри малої інтенсивності: «Карлики і велетні», «Тиша», ігри середньої інтенсивності: «Вище землі», «Пошта йде у всі міста», ігри великої інтенсивності: «Вудочка», «Потяг»);

6) за місцем проведення (на свіжому повітрі: «Фізкультура», «Класи», «Другий зайвий», в залі: «Пасування волейболістів», «Уважні сусіди», «Коники», на воді: «Перекинь швидше», на снігу: «Швидкі санки»);

7) за спрямованістю рухових дій (ігри з бігом: «Ворота», «Всі до своїх прапорців»; ігри з ходьбою: «Зайчик», «Котики», ігри зі стрибками: «У річку, гоп», «Довга лоза», ігри з передачею м'яча: «Злови м'яч», «Передай далі»), ігри з метанням «Снайпери», «Влуч у ціль», «Спритний м'яч»).

(Класифікація подана за методичними матеріалами Твердохліб Ж. О., Погребенник Л. І. Рухливі ігри для сучасної школи. С. 5).

Складання асоціативного куща до поняття «Форми організації занять з фізичної культури» вимагає розуміння означеної технології навчання та змісту лекційного матеріалу. «Асоціативний кущ» або гронування передбачає добірку термінів, понять на основі асоціацій до запропонованого ключового слова. Посередині аркушу записується поняття, стрілочками від нього наводяться асоціативні слова. Наприклад, до вказаної теми «Форми організації занять з фізичної культури» першим словом може бути «урок», від нього добірка: «ознаки урочної форми», «навчальна програма», «вікові групи» і т.д.; іншим асоціативним словом є «позаурочні форми», до якого належать слова: «зарядка до початку занять», «ігри на перервах» (особливо для учнів початкової школи), «спортивні вечори», «дні здоров'я», «змагання» тощо.

Для довідки: слід чітко розрізняти форми занять: урочну, позаурочну (позакласну), позашкільну. Кожна із форм має свою специфіку. Наприклад, класно-урочна форма має такі ознаки: системність проведення (за розкладом), постійний склад учнів за віковою ознакою, регламентованість у часі (45 хвилин), місце проведення (спортивна зала, подвір'я чи інше), наявність фахівця (учитель фізичної культури), визначення змісту (навчальна програма), наявність спеціальних засобів, застосування специфічних методів, прийомів, критерії оцінювання досягнень учня.

Звернути увагу, що за Концепцією Нової української школи в режимі навчального дня з учнями 1 класу проводяться ранкові зустрічі, які супроводжуються руханками. Вони проводяться до початку першого уроку в рамках часу першого уроку до 15–20 хвилин на подвір'ї чи у спортивній залі, чи в класній кімнаті, залежно від погодних або шкільних умов.

Опрацювати фахові наукові розвідки з проблеми структури уроків та видів діяльності на уроках фізичної культури (за вибором студента) за таким планом: назва статті, автор, ключові слова, стислий зміст анотації, виписка окремих цікавих на Вашу думку тез.

У процесі написання реферату на тему «Види масових фізкультурно-оздоровчих заходів та їх значення» зосередити увагу на змісті поняття «масові спортивні заходи», вказати мету їх проведення, описати види. Із власного досвіду назвати ті масові фізкультурно-оздоровчі заходи, яким ви надаєте перевагу. Виокремити види заходів, які проводяться на обласному (Всеукраїнському) рівнях.

Розкриваючи зміст теми «Спортивні змагання, їх вплив на емоційний стан школярів», необхідно вказати, що таке спортивні змагання, їх

класифікацію. Описати окремі види спортивних змагань, що мають місце в загальноосвітніх закладах. Підсумувати, як спортивні заходи впливають на здобувачів освіти.

Опрацьовуючи тему реферату «Використання ігрового та змагального методів на уроках фізичної культури в 5–9 класах», рекомендується з'ясувати зміст понять «метод», «гра», «змагання», охарактеризувати ігрові та змагальні методи, що можуть використовуватися на уроках фізкультури. Виокремити ті, що мають місце для учнів 5 класу, попередньо проаналізувавши види робіт у 5 класі, вказані у Навчальній програмі з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи.

При підготовці реферату на тему «Специфіка уроку фізкультури в початковій школі» з'ясувати програмові вимоги до уроку, педагогічні вимоги до нього. Проаналізувавши одну із Типових освітніх програм (за редакцією О. Савченко чи за редакцією Р. Шияна), визначити особливості проведення уроку фізичної культури в початковій школі.

Вивчаючи матеріал до теми реферату «Позакласні спортивні заходи для учнів старшої школи», слід звернути увагу, що формування здоров'язберезувальної компетентності здобувачів освіти є пріоритетним у педагогічній діяльності. Вказати на види спортивних заходів, назвати ті, що користуються інтересом серед учнів старшої школи, навести приклад сценарію заходу.

Окремо пропонуються методичні вказівки до створення проекту на одну із тем: «Організація позакласних спортивних масових заходів із школярами», «Рухливі ігри із школярами молодшого шкільного віку», «Краєзнавчий туризм як складова фізичного виховання шкільної молоді» (за вибором студента).

За тривалістю пропонується середньостроковий проект, термін виконання якого 4 тижні; за видом діяльності – творчий, за кількістю учасників – індивідуальний. Метод проектів належить до інноваційних технологій навчання, в основі якого дослідницька діяльність та її презентація. Проект – це ідея для реалізації її в майбутньому.

Етапи підготовки проекту:

1) організаційний. Добирається тема проекту, вказується його мета, завдання, розробляється план роботи над проектом, здійснюється пошук інформації, передбачається форма його презентації.

2) основний. Проводиться викладачем інструктаж до виконання проекту (роль консультанта); добирається, досліджується, узагальнюється студентом матеріал, здійснюється підготовка до його презентації.

3) заключний (презентативний). Студент презентує проект за планом: тема, мета, завдання проекту, методи дослідження, результат проекту (сценарій спортивного свята, добірка рухливих ігор для молодших школярів, міні-підручник, карта туристичного походу стежками Закарпаття тощо). Захист проекту можна супроводжувати мультимедійною презентацією.

Питання для самоперевірки:

1. Які форми занять з фізичного виховання вам відомі?
2. У чому специфіка класно-урочної форми навчання?
3. Чи відрізняється позакласна робота від позашкільної? Обґрунтуйте свою відповідь.
4. До якої форми роботи належить діяльність ДЮСШ?
5. Яка роль учителя фізичної культури в організації й проведенні позакласних спортивних заходів? Наведіть приклад позакласного заходу.
6. Яким видам спортивних заходів надають перевагу учні початкової ланки?
7. Які види спортивних конкурсів (змагань, естафет) варто організовувати для учнів старшої школи?
8. Яка класифікація рухливих ігор вами розглядалася?
9. Чи підготовлена вами одна із рухливих ігор для її показу?
10. Які проблемні питання виносяться дослідниками для обговорення у фахових журналах? Чи взяли ви участь у конференції (вузівській, Всеукраїнській чи Міжнародній)?

Форма контролю СРС: усна (презентація асоціативного куща, усне опитування, аналіз фахових наукових розвідок з означеного питання), письмова (реферат). Презентація проекту за 4 тижні.

Тема. Контроль, облік та оцінка навчальної діяльності учнів з фізичної культури

Завдання до самостійної роботи. Сучасні підходи до контролю знань учнів з фізичної культури.

1. З'ясувати зміст понять «контроль», «критерій». Підготуватись до колективного педагогічного колоквиуму на тему: «Види контролю, їх роль в організації педагогічної діяльності».

2. Опрацювати «Оцінювання навчальних досягнень» Навчальної програми з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи (затвердженої наказом МОН від 23.10.2017 № 1407) та Навчальної програми з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 10–11 класи.

3. Ознайомитись із специфікою оцінювання учнів на уроці фізичної культури в початковій школі за Концепцією Нової української школи.

4. Продумати відповіді до кожної із ситуацій, для обґрунтованого пояснення вибрати одну із них.

На уроці фізкультури учень 7 класу відмінно виконує фізичні вправи, бере активну участь в позакласних заходах, однак занадто активний, може в процесі уроку переключитися на улюблений вид діяльності. Які ваші дії?

Учні, які включені до підготовчої та спеціальної медичних груп, не завжди відвідують уроки з фізкультури, мотивують поганим самопочуттям, небажанням займатись. Як організуєте роботу з такими учнями? Назвіть види контролю для цих здобувачів освіти.

Учень 10 класу – неодноразовий переможець спортивних змагань з плавання серед школярів міста. Як ви мотивуватимете спортсмена до виконання інших завдань, передбачених навчальною програмою?

Учень 9 класу склав навчальний норматив і показав середній рівень навчальних досягнень. Чи має він право перескласти норматив?

Учень не виконував нормативи з причин, незалежних від нього, пропускав заняття з поважних причин. Чи є це підставою для зниження підсумкової оцінки успішності?

Рекомендована література:

1. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>

2. Круцевич Т. Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навчальний посібник / Т. Ю. Круцевич, М. І. Воробйов, Г. В. Безверхня. Київ: Олімпійська література, 2011. 224 с.

3. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання фізичної культури у 2019/2020 навчальному році (Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966. <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-fizychnoyi-kultury-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/>

4. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи (затверджена наказом МОН від 23.10.2017 № 1407) URL: mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ / [navchalni-programi-5-9-klas](http://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi-5-9-klas)

5. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 10–11 класи. Рівень стандарту. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/fizk-st.pdf>

Інформаційно-теоретичні вказівки

З'ясувати зміст понять «контроль», «критерій». Підготувати інформаційне повідомлення теоретичного характеру (за вибором студента) про педагогічний контроль, самоконтроль, взаємоконтроль, контроль факторів зовнішнього середовища, контроль специфічних чинників на уроках фізичної культури. Зміст повідомлення стислий, передбачає визначення самого поняття, його місце та роль в організації уроків фізичної культури. Слід вказати, з якою метою проводиться контроль, чим відрізняється контроль з боку викладача від самоконтролю, з якою метою використовують взаємоконтроль. Порівняти особливості контролю факторів зовнішнього середовища та контролю специфічних чинників, назвати відмінність між ними.

На замітку: витримка із критеріїв оцінювання. Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є: поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація. При оцінюванні навчальних досягнень учнів основної групи за показником навчального нормативу визначають рівень навчальних досягнень (низький, середній, достатній, високий), а потім за технічними показниками виконання рухової дії та теоретичними знаннями виставляють оцінку в балах.

(Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із фізичної культури затверджені Наказом МОН України від 05.05.2008 № 371).

Педагогічний колоквиум проводиться з метою підвищення рівня підготовки студентів та розкриття їх творчих здібностей. Студенти заздалегідь розподіляються на 4 експертні групи, завдання кожної з них – вивчити види контролю з фізичної культури та довести їх важливість у педагогічній діяльності. Представникам кожної експертної групи необхідно розповісти про обраний вид контролю та у формі ділової гри «Питання – відповідь» довести ефективність його використання. Слід урахувати стислість, науковий підхід, аргументованість, знання обраної проблеми.

Розглянути Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання фізичної культури у 2019/2020 навчальному році (Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966)

Окремі витримки з документу на замітку:

Типовими освітніми програмами для закладів загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році на вивчення предмета «Фізична культура» в інваріантній складовій передбачено: 5-9 класи – 3 год; 10 клас – 3 год; 11 клас – 3 год.

Відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженої наказом МОЗ та МОН від 20.07.2009 р. за № 518/674, учні розподіляються на основну, підготовчу та спеціальну медичні групи.

Оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури може здійснюватися за такими видами діяльності: засвоєння техніки виконання фізичної вправи (може здійснюватися окремо від прийому навчального нормативу); виконання навчального нормативу (з урахуванням динаміки особистого результату); виконання навчальних завдань під час проведення уроку; засвоєння теоретико-методичних знань.

При цьому оцінка за виконання нормативу не є домінуючою під час здійснення тематичного, семестрового чи річного оцінювання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із фізичної культури затверджені наказом МОН України від 05.05.2008 № 371.

У період з 01.09 до 01.10 кожного навчального року з метою адаптації учнів до навантажень на уроках фізичної культури прийом навчальних нормативів не здійснюється, а заняття мають рекреаційно-оздоровчий характер з помірними навантаженнями.

Невиконання нормативів з причин, незалежних від учня/учениці, непропорційний фізичний розвиток, пропуски занять з поважних причин, не є підставою для зниження підсумкової оцінки успішності.

Для недопущення перевантаження учнів необхідно враховувати їхнє навчання в закладах освіти іншого типу (спортивних школах тощо). Так, у закладах загальної середньої освіти за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їх навчання з відповідних видів спорту (легка атлетика, гімнастика та ін.) у позашкільних закладах.

Під час проведення занять із фізичної культури слід дотримуватись «Правил безпеки життєдіяльності під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах» (наказ МОН України від 01.06.2010 №521, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 9 серпня 2010 року за № 651/17946).

(Складено на основі Методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо викладання фізичної культури у 2019/2020 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966).

Ознайомитися із специфікою оцінювання учнів на уроці фізичної культури в початковій школі за Концепцією Нової української школи необхідно на основі нового Державного стандарту початкової освіти (2018 рік) та Типових освітніх програм за редакцією О. Савченко та Р. Шияна.

Окремі витримки з Державного стандарту початкової освіти:

Метою фізкультурної освітньої галузі є формування соціальної та інших ключових компетентностей, стійкої мотивації здобувачів освіти до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок. Здобувач освіти: регулярно займається руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонструє рухові вміння та навички та використовує їх у різних життєвих ситуаціях; добирає фізичні вправи для підвищення рівня фізичної підготовленості; керується правилами безпечної і чесної гри, уміє боротися, вигравати і програвати; усвідомлює значення фізичних вправ для здоров'я, емоційного задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії (Державний стандарт початкової освіти, 2018 рік).

Для оцінювання розвитку фізичних якостей використовуються орієнтовні навчальні нормативи, передбачені програмою.

Студент опрацьовує педагогічні ситуації, обґрунтовує відповідь на одну із них.

Питання для самоперевірки:

1. Що таке контроль? Які ви знаєте види контролю з фізичної культури?

2. Що ви розумієте під змістом поняття «педагогічний контроль»?

3. Чим відрізняються дефініції «самоконтроль», «взаємоконтроль»?

4. Яку роль відіграє контроль специфічних чинників на уроках фізичної культури?

5. Який характер носять заняття з фізичної культури щорічно з 1 вересня до 1 жовтня поточного року? Відповідь обґрунтуйте.

6. Які особливості оцінювання учнів початкової школи?

7. Чи є оцінка, отримана за складання нормативу основною при семестровому оцінюванні учнів

8. Чи виставляються незадовільні оцінки з фізичної культури учням початкових класів?

9. Чи впливає участь у спортивних змаганнях на підсумкову оцінку школяра?

10. Як слід оцінювати учнів спеціальної медичної групи?

Форма контролю СРС: усна

Тема. Дидактичні основи ефективності тренувального процесу

Завдання до самостійної роботи. Дидактичні принципи, що відповідають запитам сучасного спорту. Принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності.

1. Опрацювати зміст лекційного матеріалу. Засвоїти поняття «тренувальний процес», «спортивне тренування», «тренер», «фізична форма».

2. Скласти ментальну карту до поняття «педагогічна майстерність тренера».

3. Проаналізувати за В. Костюкевичем дидактичні принципи навчання, що відповідають запитам сучасного спорту, записати їх в таблицю та доповнити характеристику. Визначити, до якої групи належить принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності, проаналізувати його.

4. Підготувати відповіді для творчого бліц-опитування «Власна позиція» за переліком запропонованих тез.

Рекомендована література

1. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації : Навчальний посібник. Вінниця : «Планер», 2007. 273 с.

2. Надтока О. О. Модель підготовки тренера-викладача до виховної роботи у ДЮСШ. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (гол. ред.) та ін. Запоріжжя, 2016. Вип. 49 (102). С. 156–162.

3. Шалар О. Г. Практикум з педагогіки фізичного виховання: Навчально-методичний посібник. Херсон. 2015. 154 с.

4. Юшко О., Боренко Н., Азаренкова Л. Витоки педагогічної майстерності. 2018. Випуск 22 . С. 218-223. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/185302-412002-1-SM.pdf

Інформаційно-теоретичні вказівки

Опрацювати зміст лекційного матеріалу, засвоїти поняття «тренувальний процес», «спортивне тренування», «тренер», «фізична форма». Визначити, до якого з визначень ставиться наступна низка завдань: послідовність й системність виконання фізичних вправ, збереження і зміцнення здоров'я; гармонійний фізичний розвиток; виховання фізичних якостей і формування системи рухових навичок; збагачення спеціальними знаннями і навичками організаційної та інструкторської роботи тощо.

Складання ментальної карти до поняття «педагогічна майстерність тренера» передбачає розуміння її змісту. Ментальна карта – це блок-схема, що є візуалізацією мислення й узагальнює систему накопичених знань,

додаткової інформації з теми. Складання ментальних карт характеризується стислістю визначення, вказує на взаємозв'язок понять, сприяє швидкому наочному запам'ятовуванню, концентрує увагу, заощаджує час. Ментальна карта створюється на аркуші білого паперу формату А4 не менш, як у 3 кольорах. Етапи створення ментальної карти до поняття «педагогічна майстерність тренера» наступні:

- опрацювати теоретичний матеріал, опираючи на рекомендовану літературу та наукові розвідки: «Технологія формування педагогічної майстерності у майбутніх тренерів» (автори Юшко О., Боренко Н., Азаренкова Л.); Модель підготовки тренера-викладача до виховної роботи у ДЮСШ (автор Надтока О.);

- зобразити у центрі аркуша схематично асоціацію, пов'язану з поняттям «педагогічна майстерність тренера»;

- виділити основні гілки від центрального поняття, зробити над ними надписи-асоціації, можна вказати символи чи графічні зображення;

- від основних гілок сформувати другорядні гілки, що мають зв'язок з попередньо вказаними асоціаціями, зробити над ними надписи, можна вказати символи, асоціації чи графічні зображення;

- сполучити стрілками взаємопов'язані між собою поняття, асоціації;

- урахувати яскравість оформлення, дизайн, доступність, зрозумілість, стислість розкриття поняття.

Рекомендується створити ментальні карти за допомогою різноманітних онлайн-сервісів, зокрема програм MindMap, XMind тощо. Студенти повинні продемонструвати ментальну карту та прокоментувати її зміст.

Проаналізувати за посібником «Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації» В. Костюкевича (С.11–13) дидактичні принципи навчання, що відповідають запитам сучасного спорту, записати їх в таблицю та доповнити характеристику.

Дидактичні принципи навчання, що відповідають запитам сучасного спорту	Характеристика принципів
Доцільності та практичності	дозволяє не лише цілеспрямовано засвоювати програмний матеріал, ..
Готовності	вимагає, щоб до проведення навчально тренувального процесу були готові як тренер, так і спортсмен...
Керованості та підконтрольності	обумовлює зворотній зв'язок між тренером та спортсменом...

Позитивної мотивації	дозволяє за рахунок психологічної стимуляції постійно підтримувати у спортсменів орієнтацію
Систематичності	дозволяє не лише раціонально побудувати тренувальну роботу з урахуванням стимуляційних та відновлювальних фаз...
Смислової та перцептивної «наочності».	основною сутністю цього принципу є аналіз смислової та сенсомоторної інформації...
Планомірності та поступовості	передбачає стратегічно сплановану програму засвоєння рухів...
Методичного динамізму і прогресування.	важливо в процесі навчання та тренування досягати позитивної динаміки...
Функціональної надлишковості та надійності	передбачає функціональні резерви організму спортсмена в процесі засвоєння та...
Міцності та пластичності	процес засвоєння рухів передбачає формування рухової навички...
Доступності та стимулюючої трудності	вправи, що виконуються спортсменом не лише повинні бути доступні,..
Індивідуалізованого навчання в колективі	індивідуалізоване навчання в колективі є достатньо ефективним...
Формально-евристичної єдності	передбачає діалектичний баланс між...
Науково-раціонального та інтуїтивно-емпіричної єдності	передбачає не лише дотримуватись достовірних наукових даних щодо...

(Таблиця складена на основі навчального посібника Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації).

Визначити, до якої групи належить принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності, проаналізувати його.

Творче бліц-опитування «Власна позиція» складається з низки тез розповідного або питального характеру, що вимагають швидкої відповіді. Слід не тільки дати відповідь, а й довести власну думку аргументами на її користь. Студенти повинні провести взаємоконтроль відповідей. Орієнтовні тези для бліц-опитування:

1. Майбутнім тренерам знання з дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту потрібні / непотрібні, тому що...

2. Тренер – це людина, яка завжди в усьому права і не визнає своїх помилок?..

3. Чи вважаєте Ви, що принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності займає пріоритетну роль у формуванні особистості спортсмена?..

4. Для професійної діяльності тренера ключовим є принцип..., тому що...

5. Грубою помилкою тренера у роботі вважаю...

6. Тренер повинен заохочувати учнів оцінками, схваленням...
7. Я побудував би навчально-тренувальний процес так...
8. Тренер повинен вирішувати конфліктні ситуації таким чином...
9. Перемогу спортсмена тренер повинен ...
10. Підтримати спортсмена/команду перед вирішальною грою тренер може таким чином...

Питання для самоперевірки:

1. Що таке тренувальний процес?
2. Як сформулювати зміст поняття «спортивне тренування»?
3. Чи взаємопов'язані між собою поняття «тренер» та «спортивна форма»?
4. Які складові педагогічної майстерності тренера?
5. Які дидактичні принципи навчання, що відповідають запитам сучасного спорту, визначає В. Костюкевич?
6. Чим характерний принцип планомірності та поступовості?
7. До якої групи належить принцип індивідуалізації та моделювання змагальної діяльності?
8. Що означає поняття «змагальна діяльність»?
9. Який з вищеназваних дидактичних принципів, на вашу думку, не реалізовується у спортивному тренуванні?
10. Чи можна обійтись в організації спортивного тренування без знання дидактичних принципів?

Форма контролю СРС: усна (презентація ментальних карт, доповнення таблиці принципів навчання, що відповідають запитам сучасного спорту, бліц-опитування).

Тема. Формування колективу, його вплив на становлення особистості. Виховання учнів з відхиленням від норм поведінки.

Завдання до самостійної роботи. Поняття про інклюзію. Особливості роботи зі спецгрупою.

1. Сформувати флеш-карти понять: «колектив», «особистість», «виховання», «поведінка», «традиція», «девіантна поведінка», «інклюзія», «спецгрупа». Підготуватись до написання термінологічного диктанту.

2. Скласти тези для усної відповіді до теми за рекомендованим планом:

2.1. Функції колективу (організаторська, виховна, стимулююча), їх зміст. Педагоги про роль особистості в колективі.

2.2. Види колективів. Однакові й різновікові колективи. Лідер.

2.3. Робота зі спецгрупою.

2.4. Виховання засобами занять фізичною культурою учнів з відхиленням від норм поведінки.

2.5. Залучення учнів з інклюзією до занять спортом.

3. Вирішити педагогічні ситуації (за вибором студента)

Учень 10 класу систематично пропускає уроки з фізкультури без поважних причин, мотивуючи це відсутністю зацікавленості уроками. Які ваші дії?

Учениця 9 класу, яка навчається за програмою інклюзії, соромиться виконувати окремі фізичні вправи. Який підхід вважаєте доречним у цьому випадку?

Учень 10 класу після поразки на змаганнях засумнівався у своїх спортивних здібностях. До вчителя він звертається із запитання: «Чи зможу я коли-небудь покращити свій результат?» Яка ваша відповідь?

Учень займається у спецгрупі й бажає взяти участь у шкільних змаганнях із кидання м'яча в ціль. Як ви його підготуєте до цього?

Рекомендована література:

1. Васьков Ю. В. Система фізичного виховання учнів спеціальних медичних груп. 1-4 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2010. 208 с.

2. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912 URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>.

3. Педагогіка фізичного виховання і спорту. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр». Навчальний посібник / укладач Т. В. Хома. Ужгород, УжНУ, 2020. 84 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

У процесі вивчення теми слід підготувати флеш-карти до термінів «колектив», «особистість», «виховання», «поведінка», «традиція», «девіантна поведінка», «інклюзія», «спецгрупа». Особливу увагу зацентрувати на понятті «інклюзія» та сучасних підходах до занять фізкультурою дітей з інклюзією.

На замітку: інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей (Концепція розвитку інклюзивної

освіти). Учні з інклюзією займаються за індивідуальним планом, звернути увагу на його зміст.

Підготуватись до написання термінологічного диктанту.

2. Складання тез для усної відповіді до теми за рекомендованим планом передбачає ознайомлення студента з теоретичним матеріалом і підготовки усної відповіді на кожне із них. Слід звернути увагу на особливості роботи із спецгрупами. До основних цілей фізичного виховання в спеціальних медичних групах відносять:

- озброєння учнів теоретичними знаннями в галузі фізичної культури, анатомії, фізіології, гігієни; запобігання травматизму;
- формування «школи» рухів і основних рухових здібностей на заняттях гімнастики, легкої атлетики, лижної підготовки, плавання (за наявності умов) і під час проведення рухливих ігор;
- використання різноманітних засобів фізичної культури, що сприяє зміцненню здоров'я та фізичного розвитку учнів, поліпшує їх стан з урахуванням діагнозу хвороби;
- навчання учнів здійснювати самоконтроль за власним станом здоров'я за допомогою пульсу, змін зовнішнього вигляду та фізичного стану (кольору шкіри, пітливості, дихання тощо);
- ознайомлення з методами усунення можливих функціональних змін в організмі під впливом хвороби (формування постави, загартування, різновиди дихання тощо);
- вивчення реакції організму учнів на різні навантаження за допомогою вимірювання пульсу та артеріального тиску (Васьков Ю. В. Система фізичного виховання учнів спеціальних медичних груп, с. 5).

Продумати, як добирати фізичні вправи учням цієї категорії. Якщо є можливість у процесі педагогічної практики, взяти консультацію у вчителя фізичної культури щодо практики роботи з учнями спецгрупи. Тези записувати стисло, виокремлюючи відповідь до пункту плану.

Для вирішення педагогічних ситуацій слід вибрати одну із них, обґрунтувати власне бачення, опираючись на Концепцію «Нова українська школа», в основі якої – педагогіка партнерства. Звернути увагу на дотримання норм етики та культури спілкування зі здобувачами освіти.

Питання для самоперевірки:

1. Що означає термін «колектив»?
2. Як слід трактувати поняття «виховання»?
3. Як сприяють формуванню колективу уроки фізичної культури та позакласні спортивні заходи? Наведіть конкретний приклад.

4. Як розумієте значення дефініцій «поведінка», «девіантна поведінка»?

5. Чи потрібен, на вашу думку, особливий підхід на уроках фізичної культури до учнів з девіантною поведінкою?

6. Що таке «інклюзивна освіта»? Чи відвідують учні з інклюзією уроки фізичної культури і як?

7. Як реалізуєте принцип диференційованого підходу на уроці, якщо є учні спецгрупи?

8. Які рухливі ігри запропонуєте учням спецгрупи? Що враховуватимете?

9. Як здійснюється оцінювання досягнень учнів спецгрупи?

10. Як будете мотивувати учнів з відхиленням від норм поведінки до заняття портом?

Форма контролю СРС: письмова (флеш-картки, відповіді до термінологічного диктанту); усна (тези до теми, розв'язок педагогічних задач).

Тема. Виховання на заняттях спортом

Завдання до самостійної роботи. Мотивація підлітків до занять фізичною культурою і спортом. Робота з фаховою літературою.

1. На основі ключових понять «спорт», «фізичний розвиток», «активний спосіб життя», «моральні якості», «взаємопідтримка», «воля», «характер», «взірець для наслідування», «дисциплінованість», «патріотизм», «суперництво» сформулювати висновки про вплив спорту на всебічний розвиток особистості. Вказати шляхи мотивації учнів до заняття фізкультурою та спортом.

2. Розробити анкету «Спортивний прихильник» для учнів 9 класу.

3. Написати реферат на одну із запропонованих тем:

«Мотивація учнів 6 класу до виконання фізичних вправ»;

«Вплив спорту на здоров'я людини»;

«Виховання морально-етичних якостей на уроках фізкультури»;

«Роль фізичного виховання у становленні особистості»;

«Мовлення як один з чинників педагогічної майстерності вчителя фізичної культури в мотивації до занять спортом»

Рекомендована література:

1. Мовчан В. П. Фізкультурно-спортивна діяльність як один із засобів виховання дисциплінованості підлітків. «Молодий вчений». № 4.1 (68.1). квітень, 2019 р. С. 16–19.

2. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи (затверджена наказом МОН від 23.10.2017 № 1407): URL: mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas

3. Шалар О. Г. Практикум з педагогіки фізичного виховання: Навчально-методичний посібник. Херсон, 2015. 154 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

На основі ключових понять «спорт», «фізичний розвиток», «активний спосіб життя», «моральні якості», «взаємопідтримка», «воля», «характер», «взірець для наслідування», «дисциплінованість», «патріотизм», «суперництво» сформулювати висновки про вплив спорту на всебічний розвиток особистості. Опрацьовуючи фахову літературу, вказати шляхи мотивації учнів до заняття спортом, диференціюючи інтереси дівчат та юнаків. Звернути увагу: розрізняють внутрішню й зовнішню мотивацію. Мотивація веде до поставленої мети, формує особистість. Мотивація пояснюється низкою чинників, окремі з них:

- 1) досягнення успіху в навчанні;
- 2) вияв власного характеру в процесі змагання; бажання стати лідером;
- 3) прояв інтересу до одного з видів спорту.
- 4) збереження здоров'я та профілактика захворювань;
- 5) удосконалення естетики власного тіла;
- 6) попередження шкідливих звичок;
- 7) спланована зайнятість підлітка;
- 8) прагнення до удосконалення соціального статусу.

Розробка анкети «Спортивний прихильник» для учнів 9 класу передбачає розуміння її побудови. Анкета – це збір даних на основі набору послідовних і логічно побудованих запитань, дібраних для дослідження певного кола проблем чи доведення аргументів. Запитання анкети повинні враховувати: вік респондентів, їх психологічні особливості, бажання тощо. Анкета «Спортивний прихильник» повинна містити питання, які дали б можливість зрозуміти відношення учнів до уроку фізичної культури, заняття їх в спортивних секціях, змаганнях, емоційний стан, позитивне (негативне) бачення в заняттях спортом. Рекомендовано дотримуватись наступних вимог до складання анкети для учнів 9 класу:

- наявність вступної частини зі зверненням до респондентів, інструкцією щодо заповнення анкети;
- добровільність й анонімність;
- чіткість в постановці питань, питання відкритого типу, розгорнуту відповідь респондент має написати самостійно в довільній формі;

– опрацювання анкети вчителем з метою удосконалення освітнього процесу.

Орієнтовний зразок анкети «Спортивний прихильник» для учнів 8 класу.

Шановні учаснику анкетування! З метою з'ясування вашого ставлення до уроків фізкультури та заняття спортом, пропонуємо вам дати відповіді на питання.

1. Чи відвідуєте ви уроки фізкультури? Обґрунтуйте відповідь.
2. Який настрій у вас переважає на цих уроках?
3. Чому вам подобаються / не подобаються уроки фізкультури?
4. Які види робіт на уроці вас зацікавлюють?
5. З яким видом спортивного інвентарю вам подобається займатись?
6. Який вид спорту ви любляєте?
7. Чи відвідуєте ви додаткові спортивні заняття поза школою?
8. Що мотивує вас займатись додатково фізичними вправами?
9. Чи впливають уроки фізкультури на стан вашого здоров'я?
10. Чи бажаєте ви у майбутньому продовжити спортивну діяльність?

Для написання реферату необхідно вибрати одну із запропонованих тем, обрати наукову літературу, статті періодичних видань зокрема. У процесі дослідження питання «Мотивація учнів 6 класу до виконання фізичних вправ» необхідно з'ясувати зміст понять «мотивація», «фізична вправа», опрацювати Навчальну програму з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи для учнів 6 класу. Рекомендовано вказати на необхідності впровадження сучасних ефективних методів організації навчання учнів, що дасть змогу підвищувати емоційність викладання (використання ігрових та змагальних елементів, застосування музичного супроводу, участь у міських та обласних змаганнях).

Розкриваючи зміст питання «Вплив спорту на здоров'я людини», слід описати проблеми у формуванні здорового способу життя, вплив стану здоров'я дітей на їх пам'ять, увагу, мислення. Рекомендовано вказати на дотримання режиму дня, проведення ранкової зарядки тощо.

Опрацьовуючи тему «Виховання морально-етичних якостей на уроках фізкультури», рекомендовано ознайомитись зі змістом пояснювальної записки до Навчальної програми з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5-9 класи. Звернути увагу на мету базової загальної середньої освіти, реалізацію її через комплекс навчальних, оздоровчих і виховних завдань. Описати вимоги, які ставляться до випускника сучасної школи. Розкрити вплив занять фізкультури на виховання морально-етичних якостей.

У процесі роботи над питанням «Роль фізичного виховання у становленні особистості» варто зосередити увагу на компетентностях, якими повинен володіти випускник сучасної школи, вказати, яке місце у цьому процесі займає здоровий спосіб життя. Звернути увагу на виховних моментах під час проведення педагогом уроків фізкультури та заходів, які організуються у закладах освіти для покращення рівня фізичного розвитку здобувачів освіти.

Опрацьовуючи тему «Мовлення як один з чинників педагогічної майстерності вчителя фізичної культури в мотивації до занять спортом», слід з'ясувати зміст понять «мовлення», «культура мовлення», «педагогічна майстерність», дотримання мовних норм та мовленнєвого етикету у роботі педагога, вчителя фізичної культури зокрема. Зосередити увагу на Концепції «Нова українська школа», в основі якої лежить педагогіка партнерства, що вимагає якісно нового підходу до роботи зі здобувачами освіти, спілкування зокрема.

Питання для самоперевірки:

1. Що означає поняття «спорт»?
2. Як пояснюється дефініція «фізичний розвиток»?
3. Чи впливає активний спосіб життя на загальний стан здоров'я людини?
4. Як мотивувати підлітка до заняття спортом?
5. Що таке «моральні якості»? Які ви знаєте?
6. Чи слід дотримуватися моральних якостей в спортивних змаганнях?
7. Якими, на вашу думку, якостями повинен володіти спортивний тренер?
8. Чи важливим є самоконтроль для спортсмена?
9. Що означають поняття «відповідальність», «дисциплінованість»?
10. Чому педагогічний працівник повинен бути взірцем для наслідування?

Форма контролю СРС: письмова (підготовка анкет для учнів); усна (виступи з рефератами, опитування)

Тема. Планування та побудова спортивно-педагогічного процесу

Завдання до самостійної роботи. Ефективність спортивної підготовки, чинники, що впливають на неї.

1. Опрацювати лекційний матеріал, з'ясувати зміст процесів планування та керування. Визначити чинники, що впливають на ефективність спортивної підготовки.

2. Підготуватися до виконання тестових завдань до теми.

3. Підготувати та провести інтерв'ю з вчителем фізичної культури / тренером щодо організації тренувального процесу з учнями – спортсменами школи.

Рекомендована література:

1. Безверхня Г. В. Педагогіка фізичного виховання. Умань, 2013. 72 с.
2. Костюкевич В. М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Навчальний посібник. Вінниця: «Планер», 2007. 273 с.

3. Педагогіка фізичного виховання і спорту. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр». Навчальний посібник / укладач Т. В. Хома. Ужгород, УжНУ, 2020. 84 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

Опрацювати лекційний матеріал, засвоїти зміст ключових понять теми: «спортивно-педагогічний процес», «планування», «моделювання», «контроль». Вказати умови складання плану, орієнтуватися в аспектах процесу керування, знати три групи операцій, що входять до керування процесом тренування спортсмена. Звернути увагу на ефективність спортивної підготовки, чинники, що впливають на неї. Слід усвідомити, що спортивна підготовка дає можливість особистості досягти фізичного вдосконалення, результатів в обраному виді спорту. Компонентами її є теоретична, фізична, тактична, технічна, морально-вольова. Успіх забезпечується спортивним тренуванням як основним чинником.

Підготуватись до виконання тестових завдань

1. Поняття «спортивне тренування» трактують, як:
 - а) спеціалізований процес всебічного фізичного виховання, спрямований на досягнення високих спортивних результатів;
 - б) заняття спортом у спортивних клубах;
 - в) процес інтенсивного виконання фізичних вправ;
2. Планування тренувального процесу спортсменів в основному складається з:
 - а) планування тренування з урахуванням удосконалення їхньої техніки, тактики та фізичних якостей;
 - б) складання загальних й індивідуальних планів підготовки;
 - в) обліку та оцінки стану й динаміки працездатності спортсмена, прийняття рішень на майбутнє.
3. Укажіть, яка модель не належить до побудови тренувального процесу:

- а) модель спортивної підготовленості;
- б) модель відповідності обраному виду спорту;
- в) модель активного самотренування.

4. Вагомий вплив на активність спортсменів на тренувальних заняттях спричиняє їх:

- а) попередня перемога;
- б) задоволеність тренуваннями;
- в) вимоги тренера.

5. Розумінням спортсменами мети і завдань спортивного тренування, престижності занять спортом і міри своєї відповідальності за досягнення високого результату – складова принципу:

- а) наочності;
- б) свідомості та активності;
- в) міцності і прогресування.

Підготувати та провести інтерв'ю з вчителем фізичної культури / тренером закладу освіти щодо організації тренувального процесу з учнями – спортсменами школи. Інтерв'ю – процес отримання інформації з певної тематики шляхом спілкування з однією чи кількома особами, думки яких становлять професійний інтерес. Рекомендації до проведення інтерв'ю-діалогу:

– ключовою особою необхідно обрати вчителя фізичної культури / тренера (за місцем проживання студента), взяти дозвіл на проведення бесіди;

– підготувати низку основних та уточнюючих (додаткових) питань щодо особливостей організації тренувального процесу з учнями – спортсменами школи;

– домовитись про запис інтерв'ю (диктофон, відеокамера чи усна форма), місце проведення, стиль одягу;

– сформулювати питання, що стосуються теми інтерв'ю, кількість питань – 6-8;

– виконати презентаційне оформлення інтерв'ю: дібрати заголовок, представити співрозмовника, назвати його, вказати вид діяльності, досягнення;

– узгодити кінцевий варіант інтерв'ю з учасником, презентувати на занятті.

Питання для самоперевірки:

1. Що таке «спортивно-педагогічний процес»?
2. Чим характеризується планування спортивного процесу?

3. У чому полягає процес «керування»?
 4. Які складові планування тренувального процесу?
 5. У чому, на вашу думку, полягає ефективність спортивної підготовки?
 6. Що включає в себе технічна підготовка спортсмена?
 7. У чому сутність теоретичної підготовки спортсмена?
 8. Які труднощі відчуваєте ви у тактичній підготовці до певного виду спорту?
 9. Що ви порекомендуєте учням старшої школи, які досягли успіхів у спорті?
 10. Який спортивний гурток ви обрали для молодших школярів?
- Форма контролю СРС:* письмова (перевірка тестових завдань); усна (презентація інтерв'ю, усне опитування).

Тема. Спортивна форма як прояв вищої готовності до змагань

Завдання до самостійної роботи. Етапи підготовки до реалізації вищої спортивної майстерності.

1. Опрацювати зміст лекційного матеріалу, засвоїти ключові слова «спортивна форма», «мобілізаційна готовність», «готовність до змагань».
2. Опрацювати наукову літературу та скласти тези до питання «Етапи підготовки до реалізації вищої спортивної майстерності».
3. Скласти есе (з власного досвіду) на тему: «Шляхи досягнення спортивної майстерності».

Рекомендована література:

1. Костюкевич В. М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Навчальний посібник. Вінниця : «Планер», 2007. 273 с.
2. Тулайдан В. Г., Тулайдан Ю. Т. Практикум з теорії і методики фізичного виховання. Львів, «Фест-Прінт», 2017. 179 с.
3. Шалар О. Г. Практикум з педагогіки фізичного виховання: Навчально-методичний посібник. Херсон, 2015. 154 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

Підготувати лекційний матеріал, засвоїти зміст ключових понять «спортивна форма», «мобілізаційна готовність», «готовність до змагань». Вказати, у чому полягає відмінність стану спортивної форми і стану високої тренуваності, з'ясувати, які педагогічні методи характерні для спортивної форми.

У процесі опрацювання питання «Етапи підготовки до реалізації вищої спортивної майстерності» та складання тез рекомендовано зосередити

увагу на етапах, ролі тренера у вихованні моральних якостей спортсменів, що є важливим для підготовки до змагань. Серед етапів можна сконцентрувати увагу на таких: початковий (системне заняття спортом, перші досягнення в шкільних, міських, обласних змаганнях, займається цілеспрямованою фізичною підготовкою); основний (спортивний, так як спортсмен відчуває себе в певному виді спорту, удосконалюється з метою досягнення кращих результатів, виходить на Всеукраїнський, міжнародний рівні, входить у збірні команд тощо); завершальний (спортсмен утримує свої досягнення, що є для нього максимальним, продовжує самоудосконалюватися, але знижується результативність). Тривалість кожного із етапів залежить від спортсмена.

Рекомендується скласти есе (з власного досвіду) на тему: «Шляхи досягнення спортивної майстерності». за встановленою структурою. Для написання творчої педагогічної роботи слід навести аргументи та підтвердити їх прикладами, опираючись на власний життєвий досвід. Необхідно вказати педагогічні прийоми, що застосовувались у процесі занять спортом, визначити найоптимальніші та найрезультативніші з них. Варто доповнити есе міркуваннями щодо власного бачення шляхів досягнення спортивної майстерності. Можливим є аргументація на теоретичну основу підготовки як початкового шляху до успіху.

Питання для самоперевірки:

1. Що таке «спортивна форма»? В якому значенні може вживатися це слово?
2. Чим відрізняється мобілізаційна готовність від стану високої тренуваності?
3. Яка роль тренера у вихованні моральних якостей спортсменів?
4. Що, на вашу думку, є вагомим мотиватором до занять спортом?
5. Яким педагогічним якостям тренера надаєте перевагу?
6. Які етапи підготовки до реалізації вищої спортивної майстерності? Який із них найкращий?
7. На вашу думку, на якому етапі спортивної майстерності знаходитеся ви?
8. Чим може бути викликане незадоволення спортсмена процесом тренування?
9. Яка роль невербальних засобів спілкування у педагогічній діяльності тренера?
10. Якими ознаками характеризується готовність спортсмена до змагань?

Форма контролю СРС: усна, письмова (тези).

Тема. Особливості спортивної кар'єри

Завдання до самостійної роботи. Способи подолання кризи

1. Розробити флеш-картки до понять «перемога», «поразка», «криза», «підтримка», «кар'єра».

2. Підготувати інформативну доповідь на тему (за вибором студента):

«Чотири етапи спортивної кар'єри, їх особливості»

«Спортсмени на різних етапах спортивної кар'єри»

«Криза у спортивній кар'єрі»

«Психолого-педагогічні прийоми подолання кризи»

3. Написати тези доповіді для участі у конференції з проблеми педагогічного впливу тренера на спортсменів

Рекомендована література:

1. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації : Навчальний посібник. Вінниця: «Планер», 2007. 273 с.

2. Черезова І.О. Психологія життєвих криз особистості: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. Бердянськ, БДПУ, 2016. 193 с.

3. Педагогіка фізичного виховання і спорту. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр». Навчальний посібник / укладач Т. В. Хома. Ужгород, УжНУ, 2020. 84 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

Для засвоєння ключових понять теми необхідно підготувати флеш-картки. Зміст визначень рекомендується вписати із Великого тлумачного словника сучасної української літературної мови (за редакцією В. Бусела) або з педагогічного словника (Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К., 1997. 375 с.). На основі ключових понять теми підсумувати, що означає спортивна кар'єра, яка термінологія пов'язана з нею. Слід зацентувати увагу на причинах кризи в спортивній діяльності людини, шляхи її подолання. З'ясувати, чи впливає життєва, сімейна, соціальна криза на психологічний стан спортсмена. Важливо продумати шляхи адаптації спортсмена до нових умов після завершення кар'єри.

Інформативна доповідь повинна стисло висвітлювати проблемне питання, бути лаконічною у побудові, містити 8-10 речень. Опрацьовуючи питання «Чотири етапи спортивної кар'єри, їх особливості», рекомендується зацентувати увагу на: підготовці, старті, кульмінації і фініші спортивної кар'єри, вказати окремі види спорту, для учасників якого кар'єра не довготривала і навпаки. Аналізуючи питання «Спортсмени на

різних етапах спортивної кар'єри», слід вказати етапи спортивно-педагогічної підготовки, протиріччя, що виникають у спортсменів та педагогічну роль тренера у подоланні негативних моментів під час кожного з етапів. Готуючи інформативну доповідь на тему «Криза у спортивній кар'єрі», рекомендується назвати передумови кризи, причини їх виникнення, вплив на психічний стан спортсменів. У процесі роботи над темою доповіді «Психолого-педагогічні прийоми подолання кризи» зацентувати увагу на прийомах подолання кризи спортсменів, особливо ролі тренера та його педагогічній майстерності у роботі зі спортсменами, які проходять період кризи.

Для написання тез доповіді для участі у науковій конференції слід з'ясувати, що тези – це матеріали, науково викладені, містять власну аргументовану дослідницьку позицію автора, не опубліковану раніше. Оприлюднення результатів наукової роботи у формі тез засвідчує про особистий внесок у вивченні означеної проблеми.

Тези складаються відповідно до вимог, вказаних оргкомітетом конференції, висвітлюються в інформаційних листах-запрошеннях. Для написання тез доповіді рекомендується дотримуватись загальних вимог:

- тема тез відповідає тематиці конференції;
- назва стисла і проста;
- виклад матеріалу носить науковий характер;
- зміст передбачає опрацювання наукових розвідок;
- правила культури писемного мовлення дотримані чітко;
- списування з інших наукових джерел без посилання на них не допускається.

Структура тез доповіді містить такі складові: вступ, в якому відображається актуальність проблеми, мету дослідження, огляд наукових публікацій з проблеми дослідження (3-4 джерела), виклад основного матеріалу, висновки, список використаних джерел. Тези на листках А4 формату Word, шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал полуторний.

Питання для самоперевірки:

1. Яке значення у спорті мають поняття «перемога», «поразка»?
2. Що таке «криза», як вона відображається у спортивній кар'єрі?
3. Які етапи спортивної кар'єри виділяють?
4. З чим пов'язана криза у спортивній кар'єрі?
5. Яка роль тренера у подоланні спортсменом кризи?
6. Які найбільш ефективні, на вашу думку, психолого-педагогічні прийоми подолання кризи?
7. Якими якостями повинен володіти спортсмен, щоб подолати кризу?

8. Завдяки яким якостям людини досягаються успіхи в спорті?
9. Чи існує розчарування в спорті в учнів шкільного віку?
10. Як подолати кризу в починаючого спортсмена при першій невдачі?

Які педагогічні прийоми стануть доцільними?

Форма контролю СРС: усна (флеш-картки, інформативні доповіді); письмова (перевірка тез доповіді для участі в конференції).

Тема. Специфіка діяльності тренера у ДЮСШ

Завдання самостійної роботи. Культура мовлення тренера. Форми впливу тренера на спортсменів.

1. Опрацювати лекційний матеріал, засвоїти зміст ключових понять теми «тренер-викладач», «такт», «культура мовлення», «гармонійна особистість». Розглянути форми впливу тренера на спортсменів.

2. Розв'язати педагогічні ситуації.

Спортивна команда, тренером якої ви є, готується до виступу. Учасники хвилюються, вони занепокоєні. Ваші дії як тренера перед початком змагань.

До вас у команду прийшли нові гравці. Ви як тренер, яким чином допоможете їм адаптуватись до нового середовища.

Спортсмен неодноразово перемагав у змаганнях, у зв'язку з чим значно зросла його самооцінка, на ваші рекомендації як тренера він реагує неохоче. Ваші дії?

3. Творче завдання. Ви – тренер сучасного спортивного клубу. Вам слід розробити власний рекламний буклет, в якому необхідно презентувати себе, описати педагогічні технології роботи з молоддю, показати високу майстерність.

Рекомендована література:

1. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Навчальний посібник. Вінниця : «Планер», 2007. 273 с.

2. Формування професійно-особистісних компетентностей фахівця фізичної культури: [монографія] / І. Маріонда, Е. Сивохоп, В. Товт. Ужгород : Видавництво ПП «Аутодор-Шарк», 2016. 212 с.

3. Шалар О. Г. Практикум з педагогіки фізичного виховання: Навчально-методичний посібник. Херсон, 2015. 154 с.

Інформаційно-теоретичні вказівки

У процесі опрацювання лекційного матеріалу необхідно засвоїти зміст понять теми «тренер-викладач», «такт», «культура мовлення», «гармонійна особистість». Проаналізувати зміст Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу, затверджену Кабінетом Міністрів України (Постанова

від 5 листопада 2008 р. № 993. Редакція від 20.08.2019 р)., в якому регламентовано організацію роботи таких шкіл, охарактеризувати обов'язки тренерів-викладачів та інших фахівців, які залучені до навчально-тренувальної та спортивної роботи у спортивній школі. Вказати складові психолого-педагогічного такту тренера-викладача, компоненти культури мовлення. Розглянути форми впливу тренера на спортсменів. Рекомендується психологічний вплив (розвиток психічних якостей, необхідних для досягнення високого рівня спортивного результату завдяки бесідам, психологічним тестам, власним взірцем тренера); педагогічний контроль за тренуванням та інші.

Для розв'язання педагогічних ситуацій слід дібрати найоптимальніші методи і прийоми роботи зі спортсменами, враховувати дотримання норм етики спілкування. Вирішення ситуацій має носити педагогічний характер, обґрунтування має вказувати особисту позицію здобувача освіти.

При виконанні творчого завдання слід звернути увагу, що буклет – це вид рекламної продукції, на якому розміщена певна інформація. Основне завдання буклету – зацікавити споживача придбати продукцію чи отримати певні види послуг. Для створення буклету з рекламою діяльності власного спортивного закладу та роботи тренера рекомендується дотримуватись загальних вимог: текст розрахований на молодь, віком 15–19 років; інформація носить рекламний характер; має яскраве дизайнерське оформлення, самопрезентація повинна лаконічно описувати вашу педагогічну майстерність, вказувати методи та прийоми роботи з молоддю; містити рекламні слогани, пов'язані з навчанням, освітою, фізичною культурою, спортом, здоров'ям.

Питання для самоперевірки:

1. Що означає поняття «гармонійна особистість»?
2. Яким документом регламентується діяльність ДЮСШ?
3. Які обов'язки тренера-викладача регламентовані в документі про діяльність ДЮСШ?
4. Які складові психолого-педагогічного такту тренера-викладача?
5. Що передбачає культура мовлення тренера?
6. У чому заключається етика і культура спілкування тренера-педагога у процесі роботи з учнівською молоддю, спортсменом? Чи є різниця в спілкуванні?
7. Чи є специфіка у керівництві жіночим спортивним колективом?
8. Яку ви передбачаєте модель індивідуалізації виховання юного спортсмена?
9. Що слід урахувати тренеру, коли приходить в нову команду?

10. Чи захоплює вас майбутня професійна діяльність на посаді тренера ДЮСШ?

Форма контролю СРС: усна (аналіз педагогічних ситуацій; презентація рекламних буклетів роботи тренера та діяльності власного спортивного закладу); письмова – підсумкові тести.

2.3 Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Критерії оцінювання в освітньому процесі закладу розкриті в Положенні про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет», затвердженого Наказом ректора за № 503/01-17 від 03.03.2015 р. Одним із основних концептуальних засад Положення є: підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів упродовж навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку (Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за кредитно-модульною системою <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/16074>). У ньому подаються загальні визначення, які розкривають специфіку оцінювання досягнень студентів, зокрема йде мова про використання кредитів «Європейської кредитно-трансферної системи» (ЄКТС) та шкали ЄКТС. Критерії оцінювання подано в Положенні про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затвердженому Наказом ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет» №698/01-17 від 08.05.2015 р. (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5951>).

Цими критеріями [31] передбачено, що на:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

– самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, B) – заслуговує студент, який:

– повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

– має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

– під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує студент, який:

– в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

– вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

– опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

– знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

– виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

– ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

– допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

– володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

– виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

– володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

– допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

– не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Опираючись на означені Положення та специфіку дисципліни, нами розроблено критерії оцінювання самостійної роботи студентів із дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту». Загальні вимоги до усіх форм СРС: актуальність, урахування сучасних вимог законодавства України щодо формування у здобувачів освіти ключових компетентностей, достовірність фактів, практична спрямованість поданого матеріалу, глибина висвітленого питання, дотримання культури мовленнєвого усного чи письмового оформлення, академічна доброчесність.

Контроль за виконанням самостійної роботи студентів вимагає: спостереження за діяльністю студента, його умінням працювати з науковими джерелами, спрямування на креативність та на власний пошук вирішення проблеми, консультування викладачем під час вивчення окремих питань, ознайомлення з вимогами оформлення СРС та оцінювання її результатів.

Критерії оцінювання СРС за видами робіт

Критерії оцінювання усних відповідей за результатами СРС.

Студенти повинні виявити уміння: послідовність, логічність викладу думок, повнота відповіді, їх аргументація, використання професійної лексики, ключових питань законодавства України, формулювання висновків за результатами самостійної роботи, культура мовлення, емоційність, застосування невербальних засобів спілкування, практичне застосування знань з дисципліни «Педагогіка фізичного виховання і спорту».

Усна відповідь студента оцінюється за 3-бальною шкалою

3 бали – студент у повному обсязі висвітлює зміст опрацьованого матеріалу, оперує педагогічними термінами, ключовими поняттями. Орієнтується у нормативно-законодавчій базі, аргументовано вирішує

ситуативні завдання. Викладає думки логічно, послідовно, уміє робити порівняння, узагальнювати висновки за результатами самостійної роботи. Дотримується норм культури мовлення, наукового стилю викладу думок. Відповідь образна, емоційна, дотримано норм використання невербальних засобів спілкування. Проявив знання з дисципліни.

2 бали – студент достатньо повно володіє змістом опрацьованого матеріалу, в основному знає педагогічні терміни, ключові поняття. Поверхнево орієнтується у нормативно-законодавчій базі, припускається певних неточностей у відповіді. При вирішенні ситуативних завдань відсутня чітка аргументація з погляду педагогіки фізичного виховання й спорту. Викладає думки логічно, інколи порушується їх послідовність, не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків за результатами самостійної роботи. Не завжди дотримується норм культури мовлення, наукового стилю викладу думок. Відповідь в основному емоційна, використано невербальні засоби спілкування.

1 бал – студент володіє змістом опрацьованого матеріалу поверхнево, знає педагогічні терміни, ключові поняття, однак відтворює їх фрагментарно. Частково орієнтується у нормативно-законодавчій базі, відповіді містять низку неточностей. Вирішення ситуативних завдань не супроводжується аргументацією. Логіка й послідовність викладу думок частково порушена, формулювання висновків стисле, неточне. Зрідка дотримується норм культури мовлення, науковість у викладі думок спостерігається не завжди. Емоційність та образність відповіді дотримані частково, зрідка використано невербальні засоби спілкування.

Коло компетенцій з педагогіки фізичного виховання і спорту недостатньо виявлено.

Доповнення усних відповідей:

1 бал – студент доповнює відповідь додатковим матеріалом з обговорюваної теми, висловлює власну думку, формулює висновки щодо основних понять даної теми.

Критерії оцінювання письмових робіт (конспектування та доповнення матеріалів лекції, складання тез лекції, аналіз фахової літератури, письмова відповідь на питання, презентація проектів, реферати за темами, творчо-конструктивні справи тощо): логічність, повнота, достовірність й правильність викладених фактів, культура професійного мовлення, дотримання норм українського правопису, наявність кола компетенцій з дисципліни. Письмові роботи оцінюються за 4-бальною шкалою.

4 бали – відповідь студента повна, виклад думок логічний, послідовний. Знання матеріалу з дисципліни підтвержені достовірністю й правильністю викладених фактів, науково обґрунтовані. Дотримується культури професійного мовлення, оперує термінами, орієнтується у змісті ключових слів. Відповідь чітка, мовленнєво правильно оформлена. Володіє колом компетенцій з теми.

3 бали – відповідь студента стисла, виклад думок логічний, послідовність частково не дотримана. Знання матеріалу неглибокі, що порушує достовірність і правильність викладених фактів, наукове їх обґрунтування поверхове. Дотримується норм культури мовлення, однак є окремі неточності; загалом оперує педагогічними термінами, визначає зміст ключових слів. Частково володіє практичними уміннями до теми.

2 бали – відповідь студента неповна, логіка викладу думок, їх послідовність порушені. Знання матеріалу студент передає тільки на репродуктивному рівні, наукове обґрунтування часткове, окремі викладені факти є помилковими. Зрідка дотримується норм культури мовлення, є суттєві неточності, студент називає окремі терміни, ключові слова, однак не може їх пояснити. Робота виконана неохайно, є значна кількість перекреслень, коректування.

1 бал – відповідь студента часткова, орієнтується в теоретичному матеріалі поверхово, логіка викладу думок, їх послідовність на низькому рівні. Студент не в змозі чітко передати знання матеріалу, факти викладені з помилками. У змісті термінів та ключових слів студент орієнтується на низькому рівні. Не дотримується норм культури мовлення. Коло компетенцій виявлено недостатньо.

Критерії оцінювання термінологічного диктанту, формування термінологічного словника: знання термінів та ключових слів, правильність їх змісту, грамотність оформлення.

2 бали – студент добре орієнтується в змісті педагогічних термінів, ключових понять до теми. Ознайомлений з термінологією, вміщеною у нормативно-законодавчих документах. Може максимально точно відтворити зміст поняття або на основі запропонованої характеристики назвати його. При створення словника подає повний перелік термінів з означеної теми, грамотно записує їх тлумачення, без труднощів відтворює зміст. Не припускається помилок.

1 бал – студент в основному орієнтується у змісті термінів, ключових понять до теми. Частково ознайомлений з термінологією, вміщеною у нормативно-законодавчих документах. Відтворює зміст поняття поверхово

або не завжди на основі запропонованої характеристики правильно називає його. Припускається помилок, але менше за 50%.

Критерії оцінювання творчо-конструктивних завдань: знання матеріалу, точність викладення фактів, проведення паралелей, асоціацій, креативний підхід, чіткість, стислість викладу думок, дизайн (за потреби), дотримання норм культури мовлення.

Створення флеш-карток

2 бали – студент добре користується онлайн-сервісом «Quizlet» для створення та застосування флеш-карток. Для пояснення значення поняття використовує слова, словосполучення, визначення, схеми, малюнки, цитати. Творчо підходить до оформлення. Дотримується норм культури мовлення, використовує привабливий дизайн, що дає змогу легко запам'ятати термін, поняття, ключове слово.

1 бал – студент розуміється на роботі з онлайн-сервісом «Quizlet» для створення та застосування флеш-карток. Для пояснення значення поняття використовує слова, словосполучення, визначення. Оформлення часткове або відсутнє. Є порушення орфографічних та пунктуаційних норм культури мовлення, дизайн не привабливий або відсутній.

Оформлення ментальних карт, асоціативних кущів

2 бали – студент розуміє зміст педагогічного поняття, терміну, ключового слова, може дібрати влучні асоціації, аргументувати їх. Буде схеми, розуміє взаємозв'язок понять, думки викладає у логічній послідовності. Переважає яскрава, кольорова гама, цікавий та доступний дизайн, що дає можливість легко запам'ятати матеріал.

1 бал – студент загалом розуміє зміст поняття, терміну, ключового слова, добирає асоціації, однак не завжди доречні, припускається помилок в аргументації їх. Не завжди буде схеми, логічність викладу думок порушена. Дизайн не відзначається яскравістю, привабливістю, не впливає на зорове сприйняття матеріалу, його запам'ятовування, відтворення.

Створення рекламного буклету.

2 бали – студент створює рекламний буклет, що відповідає темі або його майбутній професійній діяльності. Студент правильно називає педагогічні методи, прийоми, які використовує в роботі з молоддю, чітко, стило, яскраво описує свою майбутню професійну діяльність (самопрезентація). Використовує невелику кількість тексту, що стилістично грамотно оформлений, дизайн привабливий, сучасний, викликає зацікавлення. У буклеті гармонійно поєднано шрифтові, зображувальні й декоративні елементи, наявні слогани, вислови, афоризми, цитати про

здоровий спосіб життя, про переваги спеціальності. Завдяки контрастам і динаміці він сприймається легко й зрозуміло.

1 бал – студент створює рекламний буклет, що відповідає темі або його майбутній професійній діяльності. Студент частково вказує педагогічні методи, прийоми, які використовує в роботі з молоддю, самопрезентація описана поверхово, не зацікавлює читача. Використовує значну кількість тексту, припускається граматичних та стилістичних помилок, дизайн не викликає емоцій, зацікавленості. У буклеті відсутні шрифтові, зображувальні й декоративні елементи або застосовані недоречно, слогани, вислови, афоризми, цитати про здоровий спосіб життя відсутні або не відповідають темі.

Проведення блиц-опитування

2 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом, швидко орієнтується в ситуації, дає миттєву відповідь, аргументовано грамотно, чітко, стисло висловлює свої думки, дотримуючись норм культури мовлення.

1 бал – студент частково володіє матеріалом, не відразу може зорієнтуватися у ситуації, плутається у висловленні думок, відповідь вимагає роздумів, частково аргументована, є мовленнєві огріхи, що свідчать про недотримання норм культури мовлення.

Критерії оцінювання підготовки тез доповіді наукової конференції

Студент готує тези доповіді відповідно тематики та вимог до оформлення. Дотримується рекомендованої структури: виклад матеріалу носить науковий характер, зміст передбачає опрацювання наукових розвідок, відсутність плагіату, наявність посилань на інші наукові джерела, грамотність оформлення. Тези доповіді формує за певними вимогами, до прикладу: вступ, в якому відображається актуальність проблеми, огляд наукових публікацій з проблеми дослідження (3–4 джерела), виклад основного матеріалу, висновки, список використаних джерел.

При умові, що студенти-учасники конференції оприлюднили тези доповідей у збірниках, отримують 4 бали.

Критерії оцінювання педагогічного есе: невелике за обсягом (80–100 слів), власні роздуми, чітка структура: теза, що висловлює авторську позицію на педагогічну проблему; аргументи 1–2 на користь власної тези, що є педагогічно обґрунтовані; висновки, які співзвучні з тезою висловлення. Враховується логічність, послідовність викладу педагогічно обґрунтованих думок, стиль викладу: авторський, довільний, грамотність оформлення. Враховується відповідність роботи граматичним, лексичним і

стилістичним нормам української мови. Текст побудований на основі отриманих компетенцій з дисципліни.

Оцінюється за 3-бальною шкалою:

3 бали – есе відповідає встановленому обсягу, студент чітко формулює тезу висловлення, наводить 1–2 доречні аргументи, педагогічно обґрунтовані, що підтверджують висловлену тезу. Будує висловлення логічно, послідовно. Висновок відповідає тезі й органічно впливає з аргументів і прикладів. Робота не містить суттєвих мовних помилок. Текст насичений педагогічною термінологією.

2 бали – есе відповідає встановленому обсягу, студент формулює тезу висловлення, наводить 1 аргумент, який загалом педагогічно обґрунтований, підтверджує висловлену тезу. У побудові висловлень частково порушена послідовність, логічність. Висновок в основному відповідає тезі й висловленому аргументу. Робота має окремі негрубі граматичні та лексичні помилки, стилістика викладу дотримана. Частково живиться педагогічна термінологія.

1 бал – есе відповідає встановленому обсягу, студент нечітко висловлює тезу, наводить не зовсім доречний аргумент, педагогічно не обґрунтований, не стосується висловленої тези. У побудові висловлення порушена послідовність, логічність. Висновок поверхово відповідає тезі й висловленому аргументу. Робота написана з помилками, стилістика викладу порушена. Текст частково будується на основі отриманих компетенцій з дисципліни.

Критерії оцінювання тестів. Тестові завдання з вибором 1 правильної відповіді. За кожен тест 0,2 бала. Максимальна кількість тестових завдань за СРС – 10, максимальна кількість балів – 2.

Тест – це сукупність завдань, що дають можливість визначити рівень знань студентів, результат його записується у формі окремої відповіді, що оцінюється встановленою кількістю балів.

1 бал виставляється, якщо студент виконав 50–70 % тестів; 2 бали, якщо – не менше 90% тестів.

Критерії оцінювання реферату (індивідуального дослідження). Реферат передбачає письмове оформлення досліджуваної проблеми з педагогіки фізичного виховання та спорту. Його обсяг – до 10 сторінок. Структура передбачає: титульний аркуш, план, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел. Робота виконується на білих аркушах паперу, формату А4, шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – за шириною; міжрядковий інтервал – полуторний; абзацний відступ однаковий у всьому тексті – 1,25 см; верхнє і нижнє поле

– 2 см., ліве – 3 см, праве – 1 см. Враховується розкриття змісту досліджуваного питання, аналіз наукових розвідок, логіка, послідовність викладу думок відповідно до пунктів плану, дотримання норм культури писемного мовлення.

Реферат оцінюється за 4-бальною шкалою

4 бали – обсяг реферату, структура та оформлення відповідають встановленим нормам. Дослідження стосується окресленої педагогічної проблеми, питання розкрито чітко, послідовно, логічно відповідно до встановленого плану. Список використаної літератури налічує необхідну кількість джерел, наукові фахові видання зокрема. Студент демонструє здатність робити логічні глибокі висновки та узагальнення; дотримано норм культури писемного мовлення.

3 бали – обсяг реферату, структура та оформлення загалом відповідають встановленим нормам. Дослідження проводиться відповідно до обраної педагогічної теми, питання послідовно, логічно розкрито, загалом відповідає плану. Список використаної літератури налічує необхідну кількість джерел, переважають в основному Інтернет-видання. Студент робить загальні поверхові висновки та узагальнення, припускається окремих стилістичних неточностей; дотримано норм культури мовлення.

2 бали – обсяг реферату, структура та оформлення виконані з порушенням встановлених норм. Дослідження відповідає темі, однак розкрито поверхово, з порушенням послідовності та логіки викладу думок, плану відповідає частково. Список використаних джерел недостатній, література не містить наукових розвідок, спирається виключно на Інтернет-енциклопедію. Студент робить стислі висновки, узагальнення часткові; припускається стилістичних неточностей, граматичних, лексичних помилок; норми культури мовлення дотримані частково.

1 бал – обсяг реферату, структура та оформлення не відповідають встановленим нормам. Дослідження частково відповідає темі, порушено послідовність викладу думок без дотримання логіки, плану відповідає не в повному обсязі. Список використаних джерел обмежений, без вказівки наукових джерел, спирається виключно на Інтернет-енциклопедію. Студент не робить висновків та узагальнень; припускається грубих мовних та мовленнєвих помилок.

Критерії оцінювання проектів. Проект з педагогічної проблеми передбачає: визначення виду проекту, кількість його учасників, тривалість виконання; етапи його проведення: формулювання завдань для проекту,

інструктаж до його виконання, визначення шляхів виконання на основі дослідження, презентація. Оцінюється в 4 бали.

4 бали – студент уміє будувати проект, застосовує методи наукового дослідження (спостереження, аналіз, порівняння), проявляє знання з дисципліни в добірці окремих форм роботи, презентація переконлива з погляду теоретичних засад педагогіки, мовленнєве оформлення відповідає нормам.

3 бали – студент уміє будувати проект за його етапами, проте припускається помилок в його виконанні, застосовує тільки 1-2 методи наукового дослідження, факти підтвержені частково, в презентації припускається мовних помилок, змістових неточностей – у добірці методів, прийомів, засобів навчання; презентація недостатньо розкриває педагогічну проблему.

2 бали – студент загалом орієнтується у складанні проекту, однак етапи роботи над його змістом порушені, методи наукового дослідження дібрані невдало, презентація частково розкриває педагогічну проблему, не завжди доречна, наявні мовні помилки та стилістичні неточності.

1 бал – студент склав проект, проте загального спрямування, відсутні педагогічні підходи, презентація поверхова, припускається низки мовних помилок.

Таким чином, подано критерії оцінювання досягнень студентів у процесі застосування різних видів робіт. Проаналізовано вимоги до оцінювання кожного виду роботи, враховано доповнення відповідей студентами. Виокремлено критерії оцінювання видів робіт, що вимагають творчого, креативного підходу.

2.4. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Предмет і завдання педагогіки на сучасному етапі.
2. Поняття «педагогічна майстерність», її складові.
3. Дидактика як галузь педагогіки, завдання дидактики, її категорії.
4. Структура та зміст Закону України «Про фізичну культуру і спорт».
5. Життя й громадсько-освітня діяльність Софії Русової.
6. Роль фізичного виховання у працях Антона Макаренка.
7. Проблема збереження та зміцнення здоров'я школярів у працях Василя Сухомлинського.
8. Педагогіка фізичної культури – складова загальної педагогіки.
9. Г. Ващенко – видатний педагог-мислитель, теоретик фізичного виховання, творець національної системи тіловиховання.
10. Фізична культура і спорт як важливий фактор зміцнення здоров'я молоді.
11. Концепція «Нова українська школа», стисла характеристика.
12. Реалізація принципу індивідуального підходу до учнів на уроках фізичної культури.
13. Дидактичні принципи навчання, їх короткий аналіз.
14. Використання принципу виховуючого характеру навчання на уроках фізкультури в старшій школі.
15. Попередження проявів булінгу серед учнів через залучення їх до занять фізичною культурою та спортом.
16. Використання принципів навчання на уроках фізкультури в 5-9 класах.
17. Типи уроків з фізичної культури. Вимоги до їх проведення.
18. Особливості уроків фізичної культури в старшій школі.
19. Використання інноваційних технологій на уроках фізкультури в 5 класі.
20. Чинники, що впливають на задоволеність школярів уроками фізичної культури.
21. Мотивація учнів до уроків фізичної культури.
22. Основна, підготовча та спеціальна медичні групи, особливості організації навчального процесу.
23. Порядок оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури в основній та старшій школі.
24. Види масових фізкультурно-оздоровчих заходів та їх значення.
25. Організація спортивної діяльності в ДЮСШ.
26. Особливості діяльності тренера ДЮСШ

27. Спортивні змагання, їх вплив на емоційний стан школярів.
28. Використання ігрового та змагального методів на уроках фізичної культури в 5-9 класах.
29. Специфіка уроку фізкультури в початковій школі.
30. Позакласні спортивні заходи для учнів старшої школи.
31. Позашкільні форми роботи з учнівською молоддю
32. Мотивація учнів 6 класу до виконання фізичних вправ.
33. Вплив спорту на здоров'я людини.
34. Виховання морально-етичних якостей на уроках фізкультури.
35. Роль фізичного виховання у становленні особистості.
36. Мовлення як один з чинників педагогічної майстерності вчителя фізичної культури в мотивації до занять спортом.
37. Організація роботи в спортивно-оздоровчих таборах.
38. Фізичне виховання учнів поза школою.
39. Підготовка учнів до самостійних занять фізичними вправами.
40. Організація спортивно-масових заходів у закладах освіти.

2.5. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ

1. Педагогіка – це:

А. Процес, спрямований на здобуття знань.

Б. Наука (система знань), що вивчає і формулює закономірності, форми, методи навчання та виховання.

В. Організація роботи зі школярами 5-9 класів.

Г. Організація навчання учнів старшої школи.

2. Педагогіка як дисципліна вивчає такі поняття:

А. «Освіта», «навчання», «виховання», «освітній процес».

Б. «Засоби», «методи», «програми», «навчальні плани».

В. Прийоми, форми контролю, засоби навчання.

Г. Всі відповіді правильні.

3. Одним із завдань педагогіки є:

А. Розробка порад, правил і рекомендацій щодо реалізації навчального процесу.

Б. Вияв, вивчення й обґрунтування закономірностей і законів формування та розвитку людської особистості, розробка на цій основі теорії навчання та виховання.

В. Вивчення проблем навчання й освіти людей.

Г. Дослідження механізмів, закономірностей засвоєння людиною суспільного розвитку.

4. Концепцією Нової української школи однією із ключових компетентностей передбачено:

А. Екологічна грамотність і здорове життя.

Б. Розвиток фізичної культури і спорту.

В. Спрямованість на організацію спортивно-масових заходів.

Г. Залучення здобувачів освіти до спорту.

5. Нова українська школа працює на засадах:

А. Особистісно-орієнтованої моделі освіти та компетентнісного підходу.

Б. Знанневого підходу.

В. Практико-орієнтованого змісту.

Г. Добровільності в освітньому процесі.

6. Формула НУШ включає всі компоненти, окрім:

А. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві.

Б. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

В. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.

Г. Учитель є головним в освітньому процесі.

7. Процес і результат оволодіння системою знань, умінь і навичок, формування на їх основі світогляду, духовності, розвитку творчих сил та здібностей особистості – це:

А. Освітній процес.

Б. Виховання.

В. Освіта.

Г. Навчання

8. Система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей, – це:

А. Освітній процес.

Б. Освіта.

В. Виховання.

Г. Навчання.

9. Організований педагогічний процес, у ході якого здійснюється цілеспрямований вплив на людину з метою розвитку духовного світу, формування певних якостей, – це:

А. Освітній процес.

Б. Освіта.

В. Виховання.

Г. Навчання.

10. Гуманізм, демократизм, народність, природовідповідність – найважливіші принципи педагогічної концепції:

А. О.Макаренка.

Б. В. Сухомлинського.

В. С.Русової.

Г. Б. Грінченка.

11. Автором творів «Серце віддаю дітям», «Павлівська середня школа», «Народження громадянина» є:

А. В. Сухомлинський.

Б. С. Русова.

В. Б. Грінченко.

Г. О.Макаренко.

12. Автором книг «Педагогічна поема», «Методи виховання» є:

А. В. Сухомлинський.

Б. С.Русова.

В. Б. Грінченко.

Г. О.Макаренко.

13. Автором книги «Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру» є:

А. С. Русова.

Б. В. Сухоми́нський.

В. Г. Ващенко.

Г. А. Макаренко.

14. Здобувачі освіти – це:

А. Учні шкіл.

Б. Студенти закладів фахової передвищої та вищої освіти.

В. Вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти.

Г. Жодна з відповідей неправильна.

15. У Законі України «Про освіту» інклюзивне навчання визначається, як:

А. Динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Б. Система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

В. Система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Г. Діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті

16. Компетентність – це:

А. Динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Б. Діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

В. Комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість

та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Г. Сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними.

17. Знання та уміння, що характеризують здатність студента виконувати, розуміти, відобразити та пізнавати те, що вимагається освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця після завершення процесу навчання, – це:

А. Освітній процес.

Б. Навчання.

В. Компетенція.

Г. Компетентність.

18. До системи педагогічних наук належать:

А. Загальна педагогіка, порівняльна педагогіка, психологія, історія, філософія.

Б. Загальна педагогіка, вікова педагогіка, спеціальна педагогіка, соціальна педагогіка, методики вивчення окремих предметів.

В. Історія педагогіки, педагогіка вищої школи, етика, естетика.

Г. Соціальна педагогіка, школознавство, історія школи, вікова фізіологія, шкільна гігієна, дошкільна педагогіка.

19. Поняття «фізичне виховання» слід розглядати як:

А. Вид виховання, специфічним змістом якого є навчання рухам, виховання фізичних якостей, оволодіння спеціальними фізкультурними знаннями і формування свідомої потреби у фізкультурних заняттях.

Б. Стан організму людини, при якому оптимально використовуються його захисні й адаптивні механізми; протистояння негативному впливу середовища.

В. Частина загальної культури людства, яка являє собою творчу діяльність із засвоєння накопичених і створення нових цінностей переважно у сфері фізичного розвитку, оздоровлення та виховання людей.

Г. Рухові дії, які спрямовані на реалізацію завдань фізичного виховання, сформовані та організовані за його закономірностями.

20. Фізичне здоров'я – це:

А. Система навчально-пізнавальних дій учнів, спрямованих на опанування знаннями, вміннями та навичками їх застосування у професійній діяльності, формування особистості громадянина.

Б. Стан організму людини, при якому оптимально використовуються його захисні й адаптивні механізми; протистояння негативному впливу середовища.

В. Різноманітні за формою та змістом рухові дії з раціонального подолання значних відстаней у малонаселеній місцевості, що виконуються в природних умовах особисто-командними зусиллями.

Г. Система статичних вправ, що сприяє розвитку гнучкості та підвищенню еластичності м'язів.

21. У Методичних рекомендаціях щодо викладання фізичної культури у 2019/2020 навчальному році зазначено, що випускник основної школи:

А. Активно займається спортивною діяльністю.

Б. Долучається до всіх спортивних заходів.

В. Це патріот України, який знає її історію; носій української культури, який поважає культуру інших народів; компетентний мовець, що вільно спілкується державною мовою, володіє також рідною (у разі відмінності) й однією чи кількома іноземними мовами, має бажання і здатність до самоосвіти тощо.

Г. Дотримується здорового способу життя.

22. Галузь педагогіки, яка вивчає особливості виховання й навчання дітей з особливими потребами, – це:

А. Загальна педагогіка.

Б. Вікова педагогіка.

В. Спеціальна педагогіка.

Г. Соціальна педагогіка.

23. Педагогіка фізичного виховання і спорту – це:

А. Самостійна галузь педагогічної науки, що розробляє теоретичні основи формування особистості в умовах і під впливом фізкультурно-спортивної діяльності; принципи, методи, зміст формування фізичної культури.

Б. Наука, що вивчає зміст фізичного виховання в закладах освіти.

В. Наука, що розробляє сучасні підходи до уроку фізичної культури.

Г. Розділ педагогіки, що вивчає закономірності та зміст уроку.

24. Термін «фізична культура» трактується:

А. Частина загальної культури людства, яка являє собою творчу діяльність із засвоєння накопичених і створення нових цінностей переважно у сфері фізичного розвитку, оздоровлення та виховання людей.

Б. Вид виховання, специфічним змістом якого є навчання рухам, виховання фізичних якостей, оволодіння спеціальними фізкультурними знаннями і формування свідомої потреби у фізкультурних заняттях.

В. Педагогічний процес виховання фізичних якостей і оволодіння життєво важливими рухами. Розрізняють загальну і спеціальну фізичну підготовку.

Г. Система підготовки спортсмена, що склалася на основі новітніх наукових досягнень і передової спортивної практики.

25. Принцип зв'язку із життєдіяльністю визначає:

А. Прикладну функцію фізичної культури у суспільстві – готувати членів суспільства до діяльності у сфері виробництва, а за необхідності до участі у військово-бойових діях, а також забезпечити відповідний рівень життєдіяльності індивіда у навколишньому середовищі.

Б. Гуманістичну спрямованість фізичної культури у суспільстві.

В. Фізична культура у житті людини повинна займати місце, пропорційне, з одного боку, потребам суспільства, а з іншого – інтересам самої особистості.

Г. Професійну спрямованість людини.

26. Принцип всебічного розвитку особистості спрямований на:

А. Підбір адекватних засобів і методів фізичного виховання відповідно до індивідуальних особливостей тих, хто займається, та їхнього рівня фізичного стану.

Б. Гармонійний розвиток особистості, що сприяє здоровому способу життя.

В. Оптимальне поєднання фізичного (тілесного) і духовного розвитку особистості.

Г. Побудову системи фізичного виховання в цілому та окремих програм з урахуванням індивідуальних і групових, соціальних і духовних потреб людей, а також формування мотивації до занять фізичною культурою, виходячи із впливаючих зовнішніх і внутрішніх факторів.

27. Принцип оздоровчої спрямованості відображає:

А. Гуманістичну спрямованість фізичної культури у суспільстві.

Б. Прикладну функцію фізичної культури у суспільстві – готувати членів суспільства до діяльності у сфері виробництва, а за необхідності до участі у військово-бойових діях, а також забезпечити відповідний рівень життєдіяльності індивіда у навколишньому середовищі.

В. Людина має забезпечити відповідний рівень життєдіяльності індивіда у навколишньому середовищі.

Г. Професійну спрямованість людини.

28. Складання в учнів виразного і повного уявлення про предмети, що вивчаються, про дії і явища, вимагає принцип:

А. Наочності.

Б. Науковості.

В. Системності й послідовності.

Г. Свідомості та активності.

29. Принцип системності й послідовності у навчанні вимагає:

А. Залучення до сприймання всіх органів чуття учня.

Б. Щоб знання, уміння і навички формувались системно, в певному порядку, щоб кожний елемент навчального матеріалу логічно пов'язувався з іншим, а нові знання спиралися на засвоєні раніше і створювали фундамент для засвоєння наступних знань.

В. Врахування рівня розвитку індивідуальних, вікових особливостей учнів, дотримання правил: від простого – до складного, від відомого – до невідомого, від близького – до далекого.

Г. Формування в учнівської молоді конкретних понять, використання наукових положень праць учених як джерела фактів про навколишню дійсність, організацію пошукової роботи та розвиток творчих здібностей молоді.

30. Поняття «масовий спорт» трактується як:

А. Діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей під час їх дозвілля для зміцнення здоров'я.

Б. Спортивні заходи, що здійснюються організаторами спортивних заходів для підготовки спортсменів до участі у спортивних змаганнях.

В. Види спорту, засновані на національно-культурних традиціях України.

Г. Напрямок спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з неолімпійських видів спорту та підготовкою спортсменів до цих змагань.

31. У Законі України «Про фізичну культуру і спорт» фізкультурно-оздоровча діяльність визначена, як:

А. Заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку фізичної культури.

Б. Заходи, що здійснюються організаторами фізкультурно-оздоровчих заходів для залучення різних груп населення до занять фізичною культурою.

В. Система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану.

Г. Складова фізичного виховання різних груп населення, яка полягає у формуванні рухових умінь та навичок людини, розвитку її фізичних якостей і здібностей з урахуванням особливостей професійної діяльності

32. Поняття «фізкультурно-оздоровчі заходи» – це:

А. Заходи, що здійснюються організаторами фізкультурно-оздоровчих заходів для залучення різних груп населення до занять фізичною культурою.

Б. Заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку фізичної культури.

В. Складова фізичного виховання різних груп населення, яка полягає у формуванні рухових умінь та навичок людини, розвитку її фізичних якостей і здібностей з урахуванням особливостей професійної діяльності.

Г. Система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану.

33. У Законі України «Про фізичну культуру і спорт» термін «вид спорту» визначено, як:

А. Різновид змагальної діяльності у спорті, що здійснюється з дотриманням визначених правил.

Б. Об'єднання громадян, яке створюється з метою задоволення потреб його членів у сфері фізичної культури і спорту.

В. Спортивні заходи, що здійснюються організаторами спортивних заходів для підготовки спортсменів до участі у спортивних змаганнях.

Г. Напрямок спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з олімпійських видів спорту та підготовкою спортсменів до цих змагань.

34. Значення терміну «спортивна діяльність» визначається, як:

А. Спортивні змагання та/або навчально-тренувальні збори.

Б. Різновид змагальної діяльності у спорті, що здійснюється з дотриманням визначених правил.

В. Спортивні заходи, що здійснюються організаторами спортивних заходів для підготовки спортсменів до участі у спортивних змаганнях.

Г. Заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку спорту.

35. Фізкультурно-спортивні послуги – це:

А. Складова фізичного виховання різних груп населення, яка полягає у формуванні рухових умінь та навичок людини, розвитку її

фізичних якостей і здібностей з урахуванням особливостей професійної діяльності.

Б. Організація та проведення суб'єктами сфери фізичної культури і спорту фізкультурно-оздоровчої діяльності та/або фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю або підготовки спортсменів до змагань з видів спорту, визнаних в Україні.

В. Діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Фізична культура має такі напрями: фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація.

Г. Напрямок фізичної культури, пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті.

36. За новим Державним стандартом початкової освіти Фізкультурна освітня галузь передбачає:

А. Заняття руховою активністю, фізичною культурою та спортом.

Б. Вибір фізичних вправ для підвищення рівня фізичної підготовленості.

В. Дотримання правил безпечної і чесною гри.

Г. Заняття руховою активністю, фізичною культурою та спортом; вибір фізичних вправ для підвищення рівня фізичної підготовленості; дотримання правил безпечної і чесною гри.

37. Фізкультурна освітня галузь (1-4 класи) Типової освітньої програми за керівництвом О.Савченко реалізується за такими змістовими лініями:

А. Рухова діяльність; ігрова та змагальна діяльність.

Б. Спортивно-масова діяльність.

В. Тільки ігрова діяльність.

Г. Тільки рухова діяльність.

38. Фізкультурна освітня галузь (1-4 класи) Типової освітньої програми за керівництвом Р. Шияна реалізується за такими змістовими лініями:

А. Базова рухова діяльність; ігрова та змагальна діяльність; турбота про стан здоров'я та безпеку.

Б. Рухова діяльність; ігрова та змагальна діяльність.

В. Тільки ігрова діяльність.

Г. Тільки рухова діяльність.

39. Нові підходи до змісту занять фізичною культурою в початковій школі повинні орієнтувати вчителів на:

А. Рухову активність.

Б. Фізичну підготовленість здобувачів освіти; розвиток особистості; індивідуальне сприймання навчального матеріалу.

В. Ігрову діяльність.

Г. Підготовку учнів до занять спортом.

40. Типовими освітніми програмами на вивчення предмета «Фізична культура» (5-9 класи) в інваріантній складовій передбачено:

А. 1 год.

Б. 2 год.

В. 3 год.

Г. 5 год.

41. У Навчальній програмі з фізичної культури виокремлено всі наскрізні змістові лінії, окрім:

А. Екологічна безпека та сталий розвиток.

Б. Громадянська відповідальність.

В. Здоров'я і безпека.

Г. Математична грамотність.

42. Тимчасово звільнені від фізичних навантажень учні:

А. Повинні бути обов'язково присутніми на уроках фізичної культури.

Б. Можуть не відвідувати уроки фізкультури.

В. Обов'язково виконують всі завдання.

Г. Відпускаються вчителем додому.

43. Допустиме навантаження для учнів/учениць, які за станом здоров'я належать до підготовчої та спеціальної медичних груп, встановлює:

А. Директор закладу освіти.

Б. Педагогічна рада закладу освіти.

В. Учитель фізичної культури.

Г. Міністерство освіти і науки України.

44. Педмайстерність – це...

А. Наука про учня.

Б. Наука про виховання та навчання школяра.

В. Наука про професійну компетентну діяльність учителя.

Г. Наука про навчання як спеціально організовану діяльність.

45. Загальна психолого-педагогічна компетентність учителя фізичної культури характеризується:

А. Володінням базовими психолого-педагогічними знаннями й уміннями, які визначають здатність до розв'язання широкого кола освітніх і виховних завдань у різних педагогічних системах; відповідність певним

професійно-педагогічним вимогам незалежно від спеціалізації педагога; володіння сукупністю загальнолюдських, соціально та професійно важливих якостей особистості, необхідних для успішної професійно-педагогічної діяльності.

Б. Володінням тільки теорією і методикою навчання фізкультури.

В. Відповідністю конкретним професійно-педагогічним вимогам (належний фізичний стан і психічна врівноваженість), що ставляться до педагога в галузі ФКіС.

Г. Володінням сукупністю фізичних, психологічних і професійно важливих якостей особистості, необхідних для ефективної професійно-педагогічної діяльності.

46. Чинники, що обумовлюють активність учнів на уроці фізичної культури, можна розподілити на дві групи:

А. Біологічні і соціальні.

Б. Об'єктивні та суб'єктивні.

В. Індивідуальні та суспільні.

Г. Фізіологічні та психічні.

47. Поняття «активність» трактується, як:

А. Правильне виконання яких-небудь завдань.

Б. Енергійна діяльність; діяльна участь у чому-небудь.

В. Риса характеру людини.

Г. Жодне з визначень неправильне.

48. Однією з характерних рис уроку фізичної культури, що відрізняє його від інших уроків, є:

А. Діяльність учнів чітко регламентується, а навантаження строго дозується згідно з їхніми індивідуальними можливостями.

Б. Учні виконують всі завдання самостійно.

В. Учні виконують завдання за власним вибором.

Г. Учитель контролює виконання учнями вправ.

49. Поняття «гіподинамія» означає:

А. Здорове функціонування організму.

Б. Надмірна рухова активність, що призводить до втоми організму.

В. Порушення функцій організму (опорно-рухового апарату, кровообігу, дихання, травлення), яке сталося через обмеження рухової активності, зниження сили скорочення м'язів.

Г. Пасивність до виконання фізичних вправ.

50. Прояв учнями уваги, сприйняття ними навчального матеріалу – це:

А. Рухова активність.

Б. Пізнавальна активність.

В. Не належить до жодного виду активності.

Г. Мисленнєва діяльність.

51. До соціальних чинників, що обумовлюють активність учнів на уроці фізичної культури, належать:

А. Потреба в рухах, що забезпечить здоровий спосіб життя.

Б. Задоволеність уроками, наявність у них інтересу й мети до занять фізичною культурою.

В. Обидва варіанти відповідей правильні.

Г. Жоден варіант відповіді неправильний.

52. Поняття «мотивація» до уроків фізичної культури і занять спортом передбачає:

А. Заохочення учнів до уроків фізичної культури, занять спортом, пояснення необхідності здорового способу життя.

Б. Активна рухова діяльність.

В. Виконання певного виду завдань.

Г. Спонування до навчання.

53. Фізичний розвиток – це:

А. Комплексний фізіологічний і розумовий розвиток.

Б. Активна рухова діяльність людини.

В. Процес становлення і змін біологічних форм і функцій організму людини.

Г. Жодна відповідь неправильна.

54. Процес, що спрямований на забезпечення фізичної підготовленості, називається:

А. Спортивним тренуванням.

Б. Фізичним розвитком.

В. Фізичним вихованням.

Г. Фізичною підготовкою.

55. Поняття «рухові якості» трактується, як:

А. Дії, якими людина оволоділа в результаті навчання або самонавчання.

Б. Безумовно-рефлекторні акти людини, що виконуються із відповідною силою, тривалістю, швидкістю.

В. Комплекс функціональних властивостей організму, що характеризують рухові задатки людини.

Г. Чинник всебічного і гармонійного розвитку форм і функцій організму.

56. Загальна фізична підготовка – це:

А. Процес, що спрямований на становлення, формування та зміни морфофункціональних властивостей людини і заснованих на них рухових

здібностей, які є передумовою успішного вирішення рухових завдань у різних видах спорту.

Б. Процес, що спрямований на становлення, формування та зміни морфофункціональних властивостей людини і заснованих на них рухових здібностей, які є передумовою успішного виконання конкретної спортивної вправи.

В. Процес всебічного розвитку особистості.

Г. Всі відповіді правильні.

57. У педагогіці фізичного виховання і спорту рухові якості визначаються, як:

А. Високі спортивні задатки.

Б. Здатність до виконання силових фізичних вправ.

В. Комплекс функціональних властивостей організму, що характеризують рухові задатки людини.

Г. Дії, якими людина оволоділа в результаті навчання або самонавчання

58. Рухові навички – це:

А. Оптимальний рівень володіння технікою дії, який характеризується автоматизованим (під мінімальним контролем свідомості) управлінням рухами, високою стійкістю та надійністю виконання.

Б. Дії, якими людина оволоділа в результаті навчання або самонавчання.

В. Комплекс функціональних властивостей організму, що характеризують рухові задатки людини.

Г. Уродженні задатки, що характеризують його рухові можливості.

59. Будь-яка рухова якість, що розвинута за результатами занять відповідним видом спорту, дає можливість досягти більшого успіху в заняттях іншими видами спорту або у виконанні трудових та побутових дій – це:

А. Генералізованість.

Б. Ремінісценція.

В. Фізична підготовка.

Г. Фізичний розвиток.

60. Витривалість людини – це:

А. Здібність людини швидко навчатися новим руховим діям та перебудовувати рухові дії відповідно до обставин, які постійно змінюються.

Б. Здатність до ефективного виконання вправи, переборюючи стомлення, що розвивається.

В. Морфофункціональні властивості опорно-рухового апарату, які визначають ступінь рухливості його ланок.

Г. Здатність витримувати навантаження.

61. Спритність – це:

А. Здатність до ефективного виконання вправи, спрямованої на високий результат.

Б. Здатність людини швидко, оперативно, раціонально оволодівати новими руховими діями, успішно вирішувати рухові завдання в умовах, що змінюються.

В. Здібність людини швидко навчатися новим руховим діям та перебудовувати рухові дії відповідно до обставин, які постійно змінюються.

Г. Здатність швидко бігати.

62. Гнучкість – це:

А. Здібність людини швидко навчатися новим руховим діям та перебудовувати рухові дії відповідно до обставин, які постійно змінюються.

Б. Морфофункціональні властивості опорно-рухового апарату, які визначають ступінь рухливості його ланок відносно одна одної.

В. Здатність до ефективного виконання вправи, переборюючи стомлення.

Г. Здатність витримувати навантаження

63. Застосування рухливих ігор на уроках фізичної культури вимагає певних педагогічних кроків, тобто наявність правил гри, окрім:

А. Вибір місця проведення.

Б. Мета гри; установлення кількості учасників;

В. Інструктаж; хід гри; підсумки.

Г. Залучення лише окремих учнів за бажанням учителя.

64. За Концепцією Нової української школи в режимі навчального дня з учнями 1 класу проводяться ранкові зустрічі, які супроводжуються:

А. Руханками.

Б. Іграми.

В. Бігом.

Г. Всі відповіді правильні.

65. Тренер – це:

А. Людина, яка займається підготовкою спортсменів до певного виду спортивної діяльності.

Б. Вчитель фізичної культури.

В. Людина, яка керує спортивною організацією.

Г. Жодна відповідь неправильна.

66. Готовність до змагань – це:

А. Стан оптимальної готовності особистості до спортивних досягнень, що є результатом відповідної підготовки, на кожному новому етапі спортивного вдосконалення.

Б. Сталий стан, що триває певний проміжок часу, у процесі якого виникає фізичне і моральне налаштування спортсмена на досягнення високого результату й готовність боротися з будь-якими труднощами на наступних змаганнях.

В. Можливість здійснювати спортивні дії відповідно певним правилам, інструкції.

Г. Посилений контроль за руховими актами та аналіз зовнішньої інформації.

67. Поняття «спортивна форма» означає:

А. Найбільш раціональний, ефективний спосіб виконання данного виду спорту в цілому і його окремих підсистем.

Б. Стан оптимальної готовності особистості до спортивних досягнень, що є результатом відповідної підготовки, на кожному новому етапі спортивного вдосконалення.

В. Фізична, технічна, тактична й морально-вольова підготовка спортсмена.

Г. Специфічні деталі будь-якої частини спортивної вправи, підсистема окремих прийомів.

68. Правильне визначення поняття «спортивна тактика» вказане у варіанті:

А. Це спрямованість спортсмена на високий результат.

Б. Це доцільна і свідома зміна поведінки і дій спортсмена (команди) з метою досягнення успіху.

В. Це діяльність спортсмена, що спрямована на нав'язування супернику бажаних дій і поведінки.

Г. Це спрямована діяльність щодо намагання виграти змагання із будь-яким результатом.

69. Термін «спортивне тренування» трактують, як:

А. Спеціалізований процес всебічного фізичного виховання, спрямований на досягнення високих спортивних результатів.

Б. Заняття спортом у спортивних клубах.

В. Процес інтенсивного виконання фізичних вправ.

Г. Всі варіанти відповідей правильні.

70. Планування тренувального процесу спортсменів в основному складається з:

А. Планування тренування з урахуванням удосконалення їхньої техніки, тактики та фізичних якостей.

Б. Складання загальних й індивідуальних планів підготовки.

В. Обліку та оцінки стану й динаміки працездатності спортсмена, прийняття рішень на майбутнє.

Г. Усі відповіді правильні.

71. Під вихованням фізичних якостей розуміють:

А. Цілеспрямований вплив на розвиток фізичних якостей людини за допомогою нормованих функціональних навантажень.

Б. Здатність протистояти фізичній втомі у процесі м'язової діяльності.

В. Система процедур, що сприяє підвищенню опору організму до впливу несприятливих чинників зовнішнього середовища.

Г. Стан організму людини, коли функції всіх його органів і систем урівноважені із зовнішнім середовищем та відсутні хворобливі зміни.

72. У процесі тренувальних занять на активність спортсменів впливає:

А. Здобута раніше перемога у певному виді спорту.

Б. Задоволеність тренуваннями.

В. Мотивація до успіху.

Г. Усі відповіді правильні.

73. Розумінням спортсменами мети і завдань спортивного тренування, престижності занять спортом і міри своєї відповідальності за досягнення високого результату – складова принципу:

А. Наочності.

Б. Свідомості та активності.

В. Міцності і прогресування.

Г. Усі відповіді правильні.

74. Поняття «девіантна поведінка» – це:

А. Тип соціальної поведінки, який суперечить прийнятим у даному суспільстві правовим, моральним, соціальним нормам і стереотипам.

Б. Тип соціальної поведінки, який відповідає прийнятим у даному суспільстві нормам.

В. Тип поведінки, який не має відношення до здобувачів освіти.

Г. Усі відповіді правильні.

75. Спільним Наказом Міністерства охорони здоров'я та Міністерства освіти визначено, що до спецгрупи належать учні із:

А. Серйозними порушеннями здоров'я, але з такими захворюваннями, при яких допустимо виконання деяких нескладних фізичних вправ.

Б. Малозначними порушеннями здоров'я.

В. Серйозними системними захворюваннями,

Г. Здоровим фізичним станом.

76. За Концепцією розвитку інклюзивної освіти інклюзивне навчання – це:

А. Комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Б. Організація процесу навчання для дітей, які належать до спецгрупи.

В. Процес виховання учнів з девіантною поведінкою.

Г. Всі відповіді правильні.

77. Зміст поняття «спортивна кар'єра» включає:

А. Наявність стійкого інтересу до обраного виду спорту та відповідальне ставлення до спортивної діяльності.

Б. Вдалі виступи спортсмена на кваліфікованих змаганнях та прагнення стати майстром спорту.

В. Уміння спортсмена поєднати заняття спортом із навчанням (в школі, коледжі, закладі вищої освіти тощо).

Г. Багаторічні заняття людиною спортом, націлені на високі досягнення та удосконалення у обраному виді спорту.

78. Спортсмени долають кризу такими шляхами:

А. Застосуванням фармакологічних засобів заспокійливої спрямованості.

Б. Побудовою групи психологічної підтримки, веденням щоденника, переходом у інший вид спорту.

В. Пасивним відпочинком (перегляд кіно, телевізійних передач, читання книг тощо).

Г. Активним відпочинком (плавання, рибалка, походи тощо).

79. Педагогічний процес є системою, тому що:

А. Має всі ознаки системи: компоненти, структуру, цілісність, інтегральний результат, зв'язок з іншими системами.

Б. Поєднує в собі процеси навчання, виховання.

В. Складовими є дії вихователя та вихованців.

Г. Складається з чітко окреслених частин, що є незмінними.

80. Фізичне виховання сьогодення потребує орієнтації на:

А. Вироблення і реалізацію якісно нової, особистісно і компетентісно обґрунтованої основи до підходу збереження і підтримки інтелектуальної та фізичної індивідуальності школярів та молоді на всіх етапах навчання врахуванням особливостей їх рухового і психофізичного розвитку.

Б. Створення освітнього середовища, яке стимулює фізично рухову активність особистості та її організацію відповідно до вікової та психофізичної специфіки розвитку організму.

В. Інтенсивне включення в освітній процес школи можливостей для додаткових форм фізичного виховання.

Г. Всі відповіді правильні.

81. Перспективними завданнями виховної роботи в ДЮСШ є:

А. Створення умов для найкращої реалізації рухового потенціалу.

Б. Організація змістовного дозвілля та створення умов для рекреації вихованця.

В. Підготовка вихованця до виконання соціальних ролей, сприяння набуттю ним соціального статусу, інакше кажучи, його соціалізація, яка дає можливість самореалізації в соціальному просторі.

Г. Виконання комплексу спортивних заходів.

82. Педагогічний контроль у фізичному вихованні – це:

А. Система заходів, яка забезпечує перевірку запланованих показників фізичного виховання для оцінки засобів, методів і навантаження, що застосовуються (визначення зв'язку між факторами впливу і факторами змін).

Б. Сукупність методичних та організаційних заходів, що забезпечують розробку педагогічних тестів, підготовку і проведення стандартизованої процедури вимірювання рівня підготовленості вихованців, а також обробку й аналіз результатів.

В. Система заходів у рамках одного навчального заняття, спрямованих на оцінку та порівняння результатів педагогічного впливу із запланованими і при необхідності на оперативне усунення виявлених відхилень від плану (визначення термінового тренувального ефекту).

Г. Процес виявлення, реєстрації, осмислення та оцінювання даних, фактів, що відносяться до певної діяльності у фізичному вихованні.

83. Поняття «спортивна тактика» означає:

А. Спрямованість спортсмена на високий результат.

Б. Доцільну і свідому зміну поведінки і дій спортсмена (команди) з метою досягнення успіху.

В. Діяльність спортсмена, що спрямована на нав'язування супернику бажаних дій і поведінки.

Г. Спрямовану діяльність щодо намагання виграти змагання із будь-яким результатом.

84. Професійна компетентність учителя фізичної культури включає:

А. Загальні, інтегральну, спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

Б. Показник рівня засвоєння вчителем спеціальних знань.

В. Знання психології учнів.

Г. Жодна з відповідей неправильна.

85. Загальнорозвивальні вправи – це:

А. Рухові дії, які є переважно засобами загальної фізичної підготовки і спрямовані на всебічний розвиток фізичних якостей, розширення функціональних можливостей органів та систем організму, злагожденість їхнього прояву в процесі м'язової діяльності, збагачення рухового досвіду.

Б. Система процедур, що сприяє підвищенню опору організму до впливу несприятливих чинників зовнішнього середовища.

В. Рухові дії, які є переважно засобами загальної підготовки спортсмена, що відображають при цьому особливості його спортивної спеціалізації і спрямовані на створення основи для наступного вдосконалення у спортивній діяльності: всебічний фізичний розвиток, становлення і поповнення фонду рухових умінь та навичок, підвищення загальної працездатності, а також прискорення відновлення після навантажень.

Г. Ігрові вправи.

86. Педагогічна техніка тренера-викладача – це:

А. Здатність налаштувати себе на спокійний настрій у педагогічній діяльності.

Б. Здатність до ефективного користування своїм психофізичним апаратом як інструментом виховного впливу.

В. Результат довготривалої спортивної практики.

Г. Можливість продемонструвати правильне виконання спортивної вправи.

87. У період з 01.09 до 01.10 кожного навчального року з метою адаптації учнів до навантажень на уроках фізичної культури прийом навчальних нормативів:

А. Не здійснюється, а заняття мають рекреаційно-оздоровчий характер з помірними навантаженнями.

Б. Здійснюється, фізичні вправи носять оздоровчий характер.

В. Здійснюється, заняття мають оздоровчий характер.

Г. Здійснюється, фізичні вправи носять помірне навантаження.

88. Визначте спрямованість педагогічних впливів, що передбачає спортивна підготовка:

А. Виховна, освітня, оздоровча.

Б. Інтенсифікація процесу підготовки, змагання, раціональний відпочинок.

В. Наукова, системна, циклічна.

Г. Жодна з відповідей неправильна.

89. Визначення здорового способу життя якнайточніше вказано у варіанті:

А. Систематичні заняття спортом.

Б. Здорове харчування.

В. Дотримання виконання певних правил, що забезпечують гармонійний розвиток, високу працездатність, духовну рівновагу та здоров'я людини.

Г. Прогулянки на свіжому повітрі.

90. Дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ) – це:

А. Позашкільний навчальний заклад спортивного профілю – заклад фізичної культури і спорту, який забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту.

Б. Масова громадська організація, що об'єднує на добровільній основі людей, які бажають займатися фізичними вправами, спортом і туризмом.

В. Група осіб, що займається певним видом спорту за допомогою спортивного інвентарю.

Г. Об'єднання професійних спортсменів.

91. Поняття «самоконтроль» трактується, як:

А. Відповідальність за власні вчинки.

Б. Контроль над самим собою, своєю поведінкою, роботою, своїм станом.

В. Властивість і якість за значенням дисциплінований; звичка, уміння дотримуватися дисципліни.

Г. Всі відповіді правильні.

92. На сучасному етапі розвитку педагогічної освіти гармонійна особистість розглядається, як:

А. Людина, що володіє правилами поведінки в суспільстві та культурою мовлення.

Б. Дотримання правил етикету.

В. Оптимально збалансована за більшістю найважливіших своїх характеристик, серед яких переважають почуття міри, повноти життя, спокою, відчуття власної цілісності, духовного та тілесного здоров'я.

Г. Людина, яка уникає конфліктних ситуацій.

93. Культура мовлення вчителя фізичної культури і тренера – це:

А. Володіння нормами усної і письмової літературної мови, а також уміння використовувати виражальні можливості мови відповідно до мети

висловлювання, комунікативної цілеспрямованості, умов спілкування в урочній і позаурочній діяльності.

Б. Дотримання норм української професійної лексики.

В. Використання вербальних і невербальних засобів.

Г. Дотримання норм етики і культури спілкування.

94. Термін «діяльність» – це:

А. Регульована свідомістю психологічна і рухова активність людини, викликана соціально значимими мотивами.

Б. Активна життєва позиція людини, виконання нею всіх обов'язків.

В. Трудова діяльність людини.

Г. Фізична активність особистості.

95. Діяльність учителя фізичної культури характеризується специфічними умовами:

А. Психічною напруженістю.

Б. Фізичним навантаженням.

В. Зовнішньосередовими чинниками, пов'язаними з проведенням занять на повітрі.

Г. Всі відповіді правильні.

96. Опанування змісту фізичної культури як базового навчального предмета здійснюється за:

А. Навчальними програмами.

Б. Довідковою літературою.

В. Навчальними посібниками.

Г. На власний розсуд викладача.

97. Оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури може здійснюватися за такими видами діяльності:

А. Засвоєння техніки виконання фізичної вправи (може здійснюватися окремо від прийому навчального нормативу).

Б. Виконання навчального нормативу (з урахуванням динаміки особистого результату).

В. Виконання навчальних завдань під час проведення уроку. Засвоєння теоретико-методичних знань.

Г. Всі відповіді правильні.

98. Облік у фізичному вихованні – це:

А. Процес виявлення, реєстрації, осмислення та оцінювання даних, фактів, що відносяться до певної діяльності у фізичному вихованні.

Б. Система заходів у рамках одного навчального заняття, спрямованих на оцінку та порівняння результатів педагогічного впливу із запланованими і при необхідності на оперативне усунення виявлених відхилень від плану (визначення термінового тренувального ефекту).

В. Оцінювання навчальних досягнень.

Г. Система заходів, яка забезпечує перевірку запланованих показників фізичного виховання для оцінки засобів, методів і навантаження, що застосовуються (визначення зв'язку між факторами впливу і факторами змін).

99. До педагогічних функцій вчителя фізичної культури належать:

А. Конструктивна.

Б. Організаторська.

В. Комунікативна і гностична

Г. Всі відповіді правильні.

100. Фізичне навантаження – це:

А. Певна міра впливу фізичних вправ на організм учнів.

Б. Виконання великої кількості фізичних вправ.

В. Вправи зі спортивним інвентарем.

Г. Жодна з відповідей неправильна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безверхня Г. В. Педагогіка фізичного виховання. Умань, 2013. 72 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. Київ; Ірпінь : Перун, 2007. 1736 с.
3. Васьков Ю. В. Система фізичного виховання учнів спеціальних медичних груп. 1-4 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2010. 208 с.
4. Власюк Г. Модель сучасного вчителя фізичної культури: компоненти, актуальність [Текст] // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: збірник наукових праць / Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. С. Дем'янчука. Рівне : Редакційно-видавничий центр МЕРУ ім. С. Дем'янчука, 2007. С. 5–9.
5. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. Київ: Академвидав, 2007. 616 с. (Альмаматер).
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 351 с.
7. Єгорова І. В. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з курсу «Педагогіка». Івано-Франківськ, 2014. 47 с.
8. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1392 : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>
9. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
10. Закон України «Про освіту» : URL : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
11. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» // Відомості Верховної Ради України. Редакція від 16.07.2019: URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12>
12. Закопайло С. А. Формування мотивації та інтересу в учнів загальноосвітніх шкіл до занять фізичною культурою. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Випуск 8, 2015. С. 140–146.

13. Зеленкова Н. І. Метод проектів у навчальному середовищі / Н. І. Зеленкова, О. М. Голоденко // Педагогіка вищої та середньої школи, 2013. Вип. 39. С. 184–189: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2013_39_351

14. Колесник А.С. Використання інноваційних технологій під час занять з фізичної культури. «Молодий вчений», № 11 (63), листопад, 2018 р. С. 553–557.

15. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912: URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>

16. Костюкевич В. М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Навчальний посібник. Вінниця: «Планер», 2007. 273 с.

17. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів із фізичної культури, затверджені Наказом МОН України від 05.05.2008 № 371.

18. Круцевич Т. Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навчальний посібник / Т. Ю. Круцевич, М. І. Воробйов, Г. В. Безверхня. Київ: Олімпійська література, 2011. 224 с.

19. Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо викладання фізичної культури у 2019/2020 навчальному році (Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01.07.2019 р. № 1/11-5966. URL: <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-fizychnoyi-kultury-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi>

20. Мовчан В. П. Фізкультурно-спортивна діяльність як один із засобів виховання дисциплінованості підлітків. «Молодий вчений». № 4.1 (68.1). квітень, 2019 р. С. 16–19.

21. Моїсеєв С. О. Рухливі ігри як важлива складова реалізації компетентнісного підходу до навчання учнів 1 - 4 класів на уроках фізичної культури у Новій Українській школі // Спортивні ігри. 2019, № 2. С. 29–40: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sporihry_2019_2_6

22. Молнар М. В. Вправи, ігри та розваги для розвитку рухових якостей: навч. посіб. / М. В. Молнар, О. В. Солонинко, Н. В. Семаль. Ужгород: ТИМРАНИ, 2009. 29 с.

23. Москалець М. М. Методичні рекомендації щодо організації навчальної діяльності з формування у студентів та викладачів економічного профілю умінь самоконтролю. Запоріжжя: ЗДІА, 2011. 68 с.

24. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи (затверджена наказом МОН від 23.10.2017 №1407): URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-iniji/fizychna-kultura-naskrizni-zmistovi-liniji>.

25. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 10–11 класи. Рівень стандарту: URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/prohramy-10-11-klas/fizk-st.pdf>

26. Надтока О. О. Модель підготовки тренера-викладача до виховної роботи у ДЮСШ. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (гол. ред.) та ін. Запоріжжя, 2016. Вип. 49 (102). С. 156–162.

27. Найдьонов І. М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Загальна педагогіка» (для бакалаврів). Київ : МАУП, 2008. 50 с.

28. Наумчук В. І. Словник-довідник основних термінів і понять з теорії та методики фізичного виховання і спорту. Тернопіль: Видавництво Астон, 2013. 96 с.

29. Педагогіка фізичного виховання і спорту. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр». Навчальний посібник / укладач Т. В. Хома. Ужгород, УжНУ, 2020. 84 с.

30. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»: URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5951>

31. Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «УжНУ» за кредитно-модульною системою <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/16074>

32. Самостійна робота студентів з курсу «Педагогіка»: навч.-метод. посібник / Автори-упорядники М. І. Кухта, Л. В. Маляр, В. І. Староста; за ред. В. І. Старости. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2012. 132 с.

33. Самостійна робота студентів: навч.-метод. посібник / Марія Швед. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 205 с.

34. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства / за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

35. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 567. Київ, 2019.

36. Товт В. А., Маріонда І. І. Курсові робота в системі підготовки фахівців за спеціальностями фізична культура і спорт, середня освіта (фізична культура) : навчальний посібник. Ужгород : Фест-принт, 2018. 61с.

37. Твердохліб Ж. О., Погребенник Л. І. Рухливі ігри для сучасної школи : Методичні матеріали. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 62 с.

38. Тулайдан В. Г., Тулайдан Ю. Т. Практикум з теорії і методики фізичного виховання. Львів, «Фест-Прінт», 2017. 179 с.

39. Фізичне виховання у схемах [навчально-методичний посібник] / О. А. Чичкан, М. М. Кость. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 104 с.

40. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. Київ: «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер).

41. Фіцула М. М. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ, Видавничий центр «Академія», 2002. 528 с.

42. Формування професійно-особистісних компетентностей фахівця фізичної культури: [монографія] / І. Маріонда, Е. Сивохоп, В. Товт. Ужгород : Видавництво ПП «Аутодор-Шарк», 2016. 212 с.

43. Черезова І.О. Психологія життєвих криз особистості: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. Бердянськ, БДПУ, 2016. 193 с.

44. Шалар О. Г. Практикум з педагогіки фізичного виховання: Навчально-методичний посібник. Херсон, 2015. 154 с.

45. Шепеленко Т. В., Буц А. М., Бодренкова І. О. Фізичне виховання у формуванні здорового способу життя: навч. посібник. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 125 с.

46. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2006. 272 с.

47. Шопша О. Л. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Педагогічна психологія» (для бакалаврів). Київ : МАУП, 2018. 14 с.

48. Юшко О., Боренко Н., Азаренкова Л. Витоки педагогічної майстерності. 2018. Випуск 22. С. 218-223. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/185302-412002-1-SM.pdf>

Навчальний посібник

Хома Тетяна Василівна

**ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ:
теоретико-практичний супровід
до самостійної роботи студентів**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 6,04. Зам. № 51. Наклад 100 прим.
Видавництво УжНУ «Говерла».
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18. E-mail: hoverla@i.ua

*Свідоцтво про внесення до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції –
Серія 3т № 32 від 31 травня 2006 року*

X 76 Хома Т. В. Педагогіка фізичного виховання і спорту: теоретико-практичний супровід до самостійної роботи студентів: навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 104 с.

Для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр»

У навчальному посібнику «Педагогіка фізичного виховання і спорту: теоретико-практичний супровід до самостійної роботи студентів» розроблено та подано методологію організації самостійної роботи здобувачів освіти з курсу, виокремлено її види та форми. Описано теоретичні та практичні засади самостійної роботи, порядок оформлення й презентації результатів.

УДК 796.011.3(075.8):378.041

ББК Ч 51я73